

wpięsto
dn. 14.11.2025r.
149

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W BOLKOWIE**

z dnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bolków na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153), oraz art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r., poz. 1214) Rada Miejska w Bolkowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bolków na lata 2026-2030 określoną w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bolkowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ BOLKOWA

Mirosław Pustuła

Adwokat

Załącznik
do uchwały nr
Rady Miejskiej w Bolkow
z dnia

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY BOLKÓW NA LATA 2026-2030

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	4
WPROWADZENIE	6
Metodologia opracowania Strategii.....	9
Podstawy prawne	11
Spójność z dokumentami strategicznymi.....	13
CHARAKTERYSTYKA GMINY BOLKÓW.....	16
Położenie.....	16
Sytuacja demograficzna.....	17
Sytuacja gospodarcza.....	19
Edukacja i wychowanie.....	20
Kultura, sport i rekreacja.....	22
Opieka zdrowotna.....	24
Bezpieczeństwo publiczne	25
Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej	25
Gminny system pomocy społecznej	33
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	37
SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY BOLKÓW.....	38
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	38
Wsparcie osób z niepełnosprawnością	43
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	47
Przeciwdziałanie przemocy domowej.....	53
Aktywność i integracja społeczna seniorów.....	57
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	60
Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	63
Zdrowie psychiczne	66

WNIOSKI Z DIAGNOZY	68
Wnioski z badania uczniów	68
Wnioski z badania dorosłych mieszkańców	71
Wnioski z badania sprzedawców napojów alkoholowych.....	75
CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	76
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	77
Kierunki rozwiązywania problemów społecznych	77
Ramy finansowe Strategii.....	101
System wdrażania Strategii.....	102
System aktualizacji Strategii	103
Komunikacja społeczna i promocja Strategii	104
Monitoring i ewaluacja.....	105
Wnioski i podsumowanie	109
BIBLIOGRAFIA.....	112
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	114
Spis rysunków.....	114
Spis tabel.....	114
Spis wykresów	116

WYKAZ SKRÓTÓW

- AA** – Anonimowi Alkoholicy
- AOON** – Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością
- BDL GUS** – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
- CKB** – Centrum Kulturalno-Biblioteczne Gminy Bolków
- DDA** – Dorosłe Dzieci Alkoholików
- DPS** – Dom pomocy społecznej
- GMKRPA** – Gminno-Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bolkowie
- GMOPS** – Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolkowie
- IPiN** – Instytut Psychiatrii i Neurologii
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- KDR** – Karta Dużej Rodziny
- KP** – Komisariat Policji w Bolkowie
- NFZ** – Narodowy Fundusz Zdrowia
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- OSP** – Ochotnicza Straż Pożarna
- ORE** – Ośrodek Rozwoju Edukacji
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze
- PES** – podmioty ekonomii społecznej
- PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- POZ** – podstawowa opieka zdrowotna
- PPP** – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jaworze
- pp.** – punkt procentowy
- PK** – Punkt Konsultacyjny
- PUP** – Powiatowy Urząd Pracy w Jaworze
- UM** – Urząd Miejski w Bolkowie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 spowodowały konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym pojawić się mogą nowe wyzwania dla polityki lokalnej, jak np. bezrobocie, które dotychczas nie stanowiło dotkliwego problemu na poziomie kraju, województwa jak i gminy. Uwydatniają się stare i pojawiają nowe ryzyka socjalne – na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi konsekwencjami dla rynku pracy, rozwarstwieniem społecznym pociągającym za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększeniem skali ubóstwa, ujawnianiem się nowych konfliktów

¹ Kwaśniewski J., *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych*

społecznych, wzrostem zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływających negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji i zarządzania czasem osób starszych. To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa².

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji³.

Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030 jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia służyć będzie osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem

² N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 9-16

³ E. Bandyk, P. Buras, *Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7

długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030 zawiera kilka części, w tym charakterystykę Gminy oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli m.in. na zapewnienie mieszkańcom Gminy dogodnych warunków do rozwoju.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Program Wspierania Rodziny czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. W kolejnej tabeli zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lp.	Etap	Charakterystyka
1.	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej.
2.	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3.	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Identyfikacja ich i określenie kompleksowych działań minimalizujących skalę ich oddziaływania zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4.	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji, jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: Opracowanie własne.

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jureidyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.), która stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „*opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 10 maja 2019 r. o ochronie danych osobowych,
6. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,

6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
10. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych,
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
9. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
10. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

11. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028,
12. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
13. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi wobec Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030 są Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021-2030.

Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym dla gminy Bolków jest Strategia Rozwoju Gminy Bolków na lata 2021-2030. Dokument ten wyznacza długofalowe kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego, odpowiadając na zidentyfikowane potrzeby lokalnej społeczności oraz wyzwania stojące przed samorządem. Strategia zawiera trzy cele strategiczne, które wyznaczają ramy działań lokalnego samorządu:

- **Cel I. Aktywizacja społeczna mieszkańców gminy Bolków** – obejmuje wsparcie sportu, kultury, edukacji, dostęp do mieszkań komunalnych oraz zwiększenie aktywności społecznej.
- **Cel II. Zwiększenie atrakcyjności turystyczno-gospodarczej** – koncentruje się na rewitalizacji zdegradowanych terenów, wspieraniu rozwoju lokalnego oraz odbudowie obiektów historycznych.
- **Cel III. Ograniczenie zanieczyszczeń środowiska naturalnego** – zakłada m.in. działania na rzecz redukcji emisji CO₂ oraz rozwój odnawialnych źródeł energii.

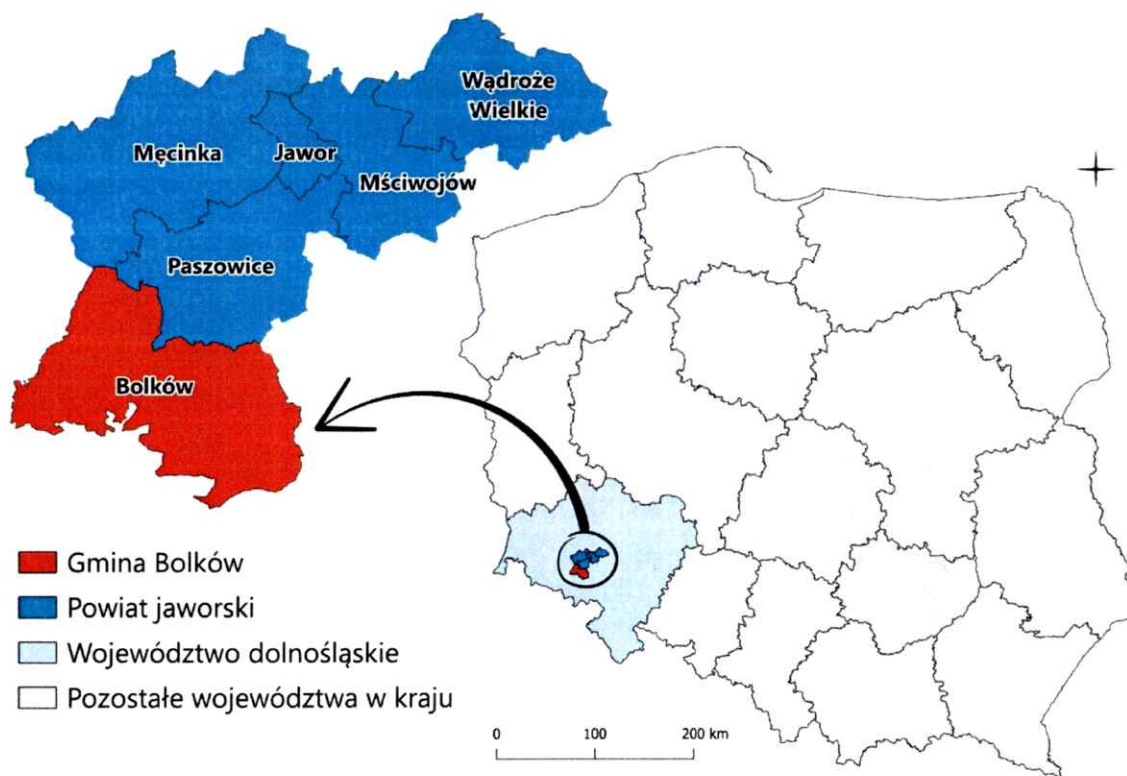
Strategia stanowi podstawę planowania rozwoju Gminy i efektywnego pozyskiwania środków zewnętrznych.

CHARAKTERYSTYKA GMINY BOLKÓW

Położenie

Gmina Bolków posiada status gminy miejsko-wiejskiej. Położona jest w województwie dolnośląskim, w południowej części powiatu jaworskiego. Gmina zajmuje obszar 152,8 km² i stanowi 26,3% powierzchni powiatu. Administracyjnie Gmina Bolków składa się z 17 sołectw: Gorzanowice, Grudno, Jastrowiec, Kaczorów, Lipa, Mysłów, Nowe Rochowice, Płonina, Półwsie, Radzimowice, Sady Dolne, Sady Górne, Stare Rochowice, Świny, Wierzchosławice, Wierzchosławiczki oraz Wolbromek.

Rysunek 1. Położenie Gminy Bolków na tle powiatu, województwa i kraju

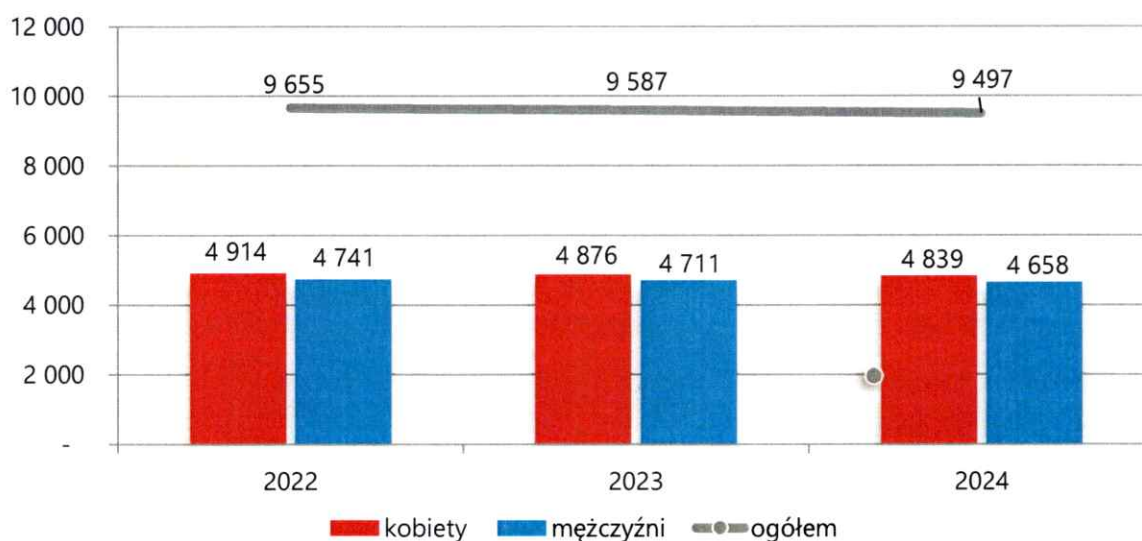
Źródło: Opracowanie własne.

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Bolków zamieszkuje 9 497 osób (stan na 31 grudnia 2024 roku). Na przestrzeni analizowanych lat liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu – w 2024 roku w stosunku do roku 2022 odnotowano spadek na poziomie 1,6%, natomiast w porównaniu do 2023 roku o 0,9%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Bolków w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W Gminie Bolków w 2024 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -8,69, co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował niższą i jednocześnie mniej korzystną wartość niż odnotowano w przypadku powiatu jaworskiego (-7,06), województwa dolnośląskiego (-4,96) oraz kraju (-4,17).

Na przełomie analizowanych trzech lat w Gminie obserwowano wahania wartości współczynnika. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie Bolków w porównaniu do powiatu jaworskiego, województwa dolnośląskiego i kraju na przestrzeni lat 2022-2024

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	Gmina Bolków	-7,01	-6,45	-8,69
2.	Powiat jaworski	-6,00	-6,52	-7,06
3.	Województwo dolnośląskie	-4,62	-4,40	-4,96
4.	Polska	-3,79	-3,62	-4,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Struktura ludności w Gminie Bolków według ekonomicznych grup wieku w roku 2024 przedstawiała się następująco:

- 16,5% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia,
- 57,1% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia,
- 26,5% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni lat 2022-2024 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym uległ zmniejszeniu – z 16,9% w 2022 roku, przez 16,7% w 2023 roku do 16,5% w 2024 roku. Podobne tendencje zaobserwowano w przypadku udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności – w stosunku do 2022 roku spadł o 0,5 pp., natomiast w porównaniu do 2023 roku zmniejszył się o 0,2 pp. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym uległ zwiększeniu i w 2024 roku wyniósł 26,5%, a więc o 1,0 pp. więcej niż w 2022 roku. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2022-2024 (w procentach)

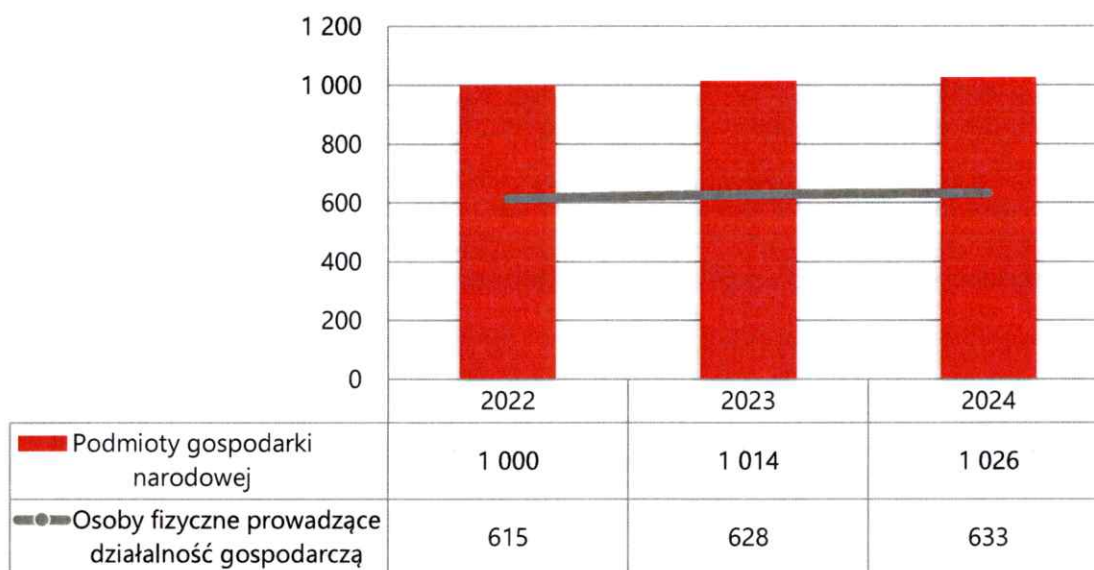
Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	Wiek przedprodukcyjny	16,9	16,7	16,5
2.	Wiek produkcyjny	57,6	57,3	57,1
3.	Wiek poprodukcyjny	25,5	25,9	26,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Sytuacja gospodarcza

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Gminie Bolków na koniec 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 1 026 podmiotów gospodarki narodowej, z czego większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w liczbie 633 (61,7%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie uległa wzrostowi, podobnie było w przypadku liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

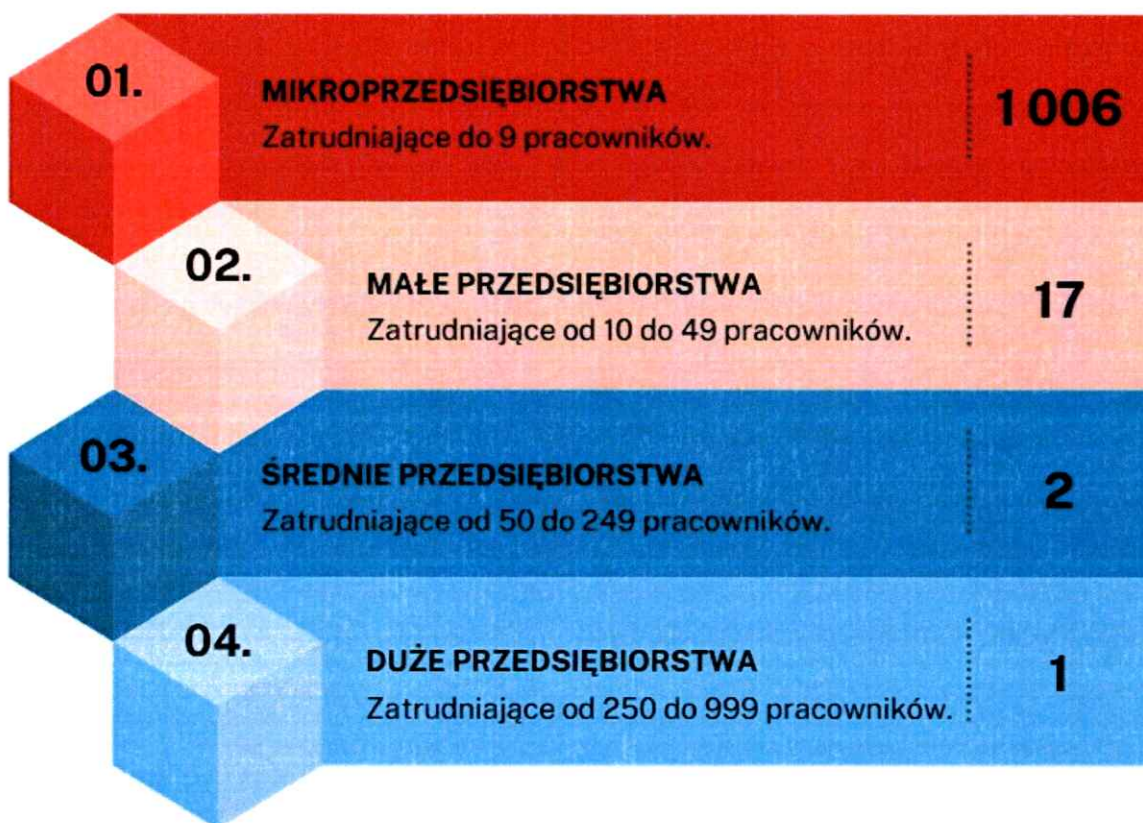
Wykres 2. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w Gminie Bolków w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w Gminie Bolków według klas wielkości to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – w 2024 roku było ich 1 006, liczba małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 osób wyniosła wówczas 17, natomiast średnie przedsiębiorstwa były 2 (50-249 pracowników). Ponadto w 2024 roku na terenie Gminy funkcjonowało 1 duże przedsiębiorstwo zapewniające miejsca pracy dla 250-999 osób.

Rysunek 2. Udział podmiotów wg poszczególnych klas wielkości w ogóle podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Bolków (stan na koniec 2024 roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Edukacja i wychowanie

W 2024 roku Gmina Bolków była organem prowadzącym dla **czterech szkół podstawowych oraz jednego przedszkola samorządowego**. Ponadto opiekę nad dziećmi zapewniał również Niepubliczny Punkt Przedszkolny. Wśród placówek, dla których organem prowadzącym była Gmina znajdowały się:

- Szkoły Podstawowej im. II Armii Wojska Polskiego w Bolkowie,
- Szkoły Podstawowej im. Podróżników i Odkrywców w Kaczorowie,
- Szkoły Podstawowej im. Miłośników Krainy Wygasłych Wulkanów w Lipie,
- Szkoły Podstawowej w Sadach Górnych,
- Przedszkola Samorządowego w Bolkowie.

W roku szkolnym 2024/2025 w placówkach oświatowych z terenu Gminy uczyło się łącznie 920 uczniów, co oznacza spadek względem roku 2022/2023 na poziomie 1,0%, a jednocześnie wzrost o 5,6% w stosunku do roku 2023/2024. Największa liczba wychowanków przypadała na Szkołę Podstawową w Bolkowie – w roku szkolnym 2024/2025 stanowili oni 61,6% wszystkich uczniów z terenu Gminy. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 4. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i przedszkoli na terenie Gminy w latach 2022-2025

Lp.	Wyszczególnienie	2022/2023	2023/2024	2024/2025
1.	Szkoła Podstawowa w Bolkowie	444	398	457
	▪ oddział przedszkolny	116	115	110
2.	Szkoła Podstawowa w Kaczorowie	68	63	64
	▪ oddział przedszkolny	25	25	20
3.	Szkoła Podstawowa w Sadach Górnych	64	53	46
	▪ oddział przedszkolny	17	15	12
4.	Szkoła Podstawowa w Lipie	72	59	69
	▪ oddział przedszkolny	22	33	33
5.	Przedszkole Samorządowe w Bolkowie	92	97	98
6.	Niepubliczny Punkt Przedszkolny	9	13	11
Razem		929	871	920

Źródło: Raport o stanie Gminy Bolków za 2024 rok.

W 2024 roku w ramach działań wspierających rozwój uczniów oraz zapewniających opiekę w czasie pozalekcyjnym, Gmina realizowała zadania poprzez funkcjonowanie świetlic szkolnych, w których prowadzone były zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, takie jak plastyka, zajęcia techniczne, gry i zabawy oraz pomoc w odrabianiu lekcji.

Gmina Bolków realizuje zadania związane z organizacją transportu dla uczniów, który do września 2023 roku prowadzony był przez Gminno-Miejski Zespół Obsługi Szkół w Bolkowie.

W ramach działań wspierających rozwój dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych, Burmistrza Bolkowa przyznaje stypendia za wybitne osiągnięcia sportowe i artystyczne. W 2024 roku stypendia otrzymało łącznie 8 uczniów z terenu Gminy, w tym 5 ze Szkoły

Podstawowej im. Podróżników i Odkrywców w Kaczorowie oraz 3 uczniów ze Szkoły Podstawowej im. II Armii Wojska Polskiego w Bolkowie.

Istotnym wsparciem dla młodych rodziców z terenu Gminy jest prowadzony przez Fundację Czas Start **Klub Dziecięcy Bąbel w Bolkowie**. Dysponuje on 24 miejscami dla dzieci powyżej 1 roku życia.

Kultura, sport i rekreacja

Na terenie Gminy działalność w zakresie kultury prowadzi **Centrum Kulturalno-Biblioteczne Gminy Bolków**. Głównym celem jego działalności jest zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w kulturze i do jej tworzenia. W 2024 roku w CKB zrealizowano następujące projekty:

- „Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej” – projekt realizowany wśród uczniów szkół podstawowych oraz przedszkolaków i podopiecznych Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Bolkowie,
- „Mała książka – wielki człowiek” – projekt realizowany w ramach ogólnopolskiej kampanii skierowanej do dzieci w wieku przedszkolnym,
- „Cała Polska czyta dzieciom” – projekt realizowany w ramach kampanii ogólnopolskiej,
- „Wychowanie przez czytanie” – projekt mający na celu promowanie czytelnictwa wśród uczniów klas V-VIII szkół podstawowych⁴.

Ponadto w 2024 roku CKB w Bolkowie w ramach współpracy z platformą Legimi oferowało użytkownikom bezpłatny dostęp do szerokiej bazy ebooków i audiobooków – z oferty tej skorzystało wówczas 33 mieszkańców⁵.

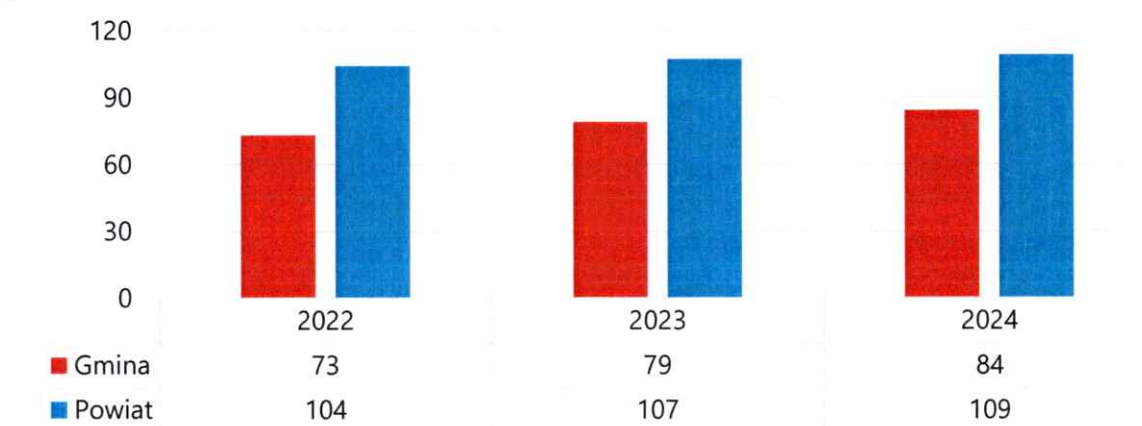
Kolejny wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Bolków oraz powiecie jaworskim w latach 2022-2024. Na podstawie danych statystycznych widać, że wskaźnik ten przyjmował

⁴ Raport o stanie Gminy Bolków za 2024 rok

⁵ tamże

w Gminie zdecydowanie niższą wartość niż w Powiecie – w 2024 roku w Gminie na 1 000 mieszkańców przypadało 84 czytelników, a w całym Powiecie było ich 109. Na przestrzeni analizowanych lat zarówno w Gminie, jak i w całym powiecie jaworskim zauważyć można stopniowy wzrost liczby czytelników przypadających na 1 000 mieszkańców.

Wykres 3. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Bolków oraz powiecie jaworskim w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Istotnym uzupełnieniem lokalnej oferty kulturalnej jest działalność Kina za Rogiem, które w sposób komplementarny wspiera rozwój życia społeczno-kulturalnego mieszkańców, oferując dostęp do wartościowego repertuaru filmowego oraz przestrzeń do integracji i edukacji poprzez sztukę filmową. W 2024 roku w Kinie zorganizowano 2 378 projekcji⁶.

Wśród najważniejszych wydarzeń ukierunkowanych na promocję Gminy wyróżnia się:

- Dni Bolkowa, Święto Miodu i Piknik Zbożowy,
- Turniej Czterech Zamków,
- I Rajd Gwiazdzisty Szlakami Gminy Bolków,
- Castle Party,
- II Bolkowski Bieg Niepodległości,
- Dożynki Gminne⁷.

⁶ Raport o stanie Gminy Bolków za 2024 rok

⁷ tamże

Gmina Bolków jako członek Geoparku „Kraina Wygasłych Wulkanów” aktywnie uczestniczy w ochronie oraz promocji unikatowego dziedzictwa geologicznego i przyrodniczego regionu. Członkostwo w Geoparku to nie tylko prestiż, ale także zobowiązanie do zrównoważonego rozwoju opartego na edukacji, turystyce i integracji społeczności lokalnej wokół wspólnych wartości. Dzięki temu Gmina Bolków rozwija ofertę turystyczną, wspiera inicjatywy ekologiczne i geoturystyczne oraz promuje lokalną tożsamość⁸.

Opieka zdrowotna

W zakresie opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy usługi świadczy **Centrum Medyczne w Bolkowie**. W 2024 roku Centrum realizowało usługi medyczne m.in. na podstawie kontraktów z NFZ. Obejmowały one podstawową opiekę zdrowotną, w tym świadczenia lekarza, pielęgniarki, położnej i profilaktykę, a także ambulatoryjną opiekę specjalistyczną (np. ginekologiczną, chirurgiczną, neurologiczną, reumatologiczną, diabetologiczną i pulmonologiczną) oraz rehabilitację leczniczą (kinezyterapia, masaż, elektroterapia i hydroterapia).

Z dostępnych danych GUS wynika, iż w Gminie Bolków w 2024 roku na 1 przychodnię przypadało 2 372 mieszkańców, co jest wartością wyższą, a tym samym mniej korzystną od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym Powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2 230. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 3,7 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co stanowi niższą, a tym samym mniej korzystną wartość od średniej liczby porad dla całego powiatu jaworskiego (5,0).

⁸ Raport o stanie Gminy Bolków za 2024 rok

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w Gminie Bolków w porównaniu do powiatu jaworskiego w 2024 roku

wyszczególnienie	Gmina	Powiat
przychodnie	4	21
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 372	2 230
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	3,7	5,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. O bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Bolków dbają funkcjonariusze **Komendy Powiatowej Policji w Jaworze**.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie Bolków zapewniają jednostki operacyjno-techniczne (JOT) wyłonione ze składu Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP). W 2024 roku na terenie Gminy **funkcjonowało 9 OSP**, z czego 3 włączone były do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek, a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na kanwie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokojenie podstawowych potrzeb, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Ówczesne przesłanki umożliwiły wykreowanie się ekonomii społecznej znanej obecnie, czyli ekonomii skoncentrowanej na jednostce

i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem⁹.

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej wyszczególnia się podmioty ekonomii solidarnej, których celem działania jest w szczególności aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

⁹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*, str. 10

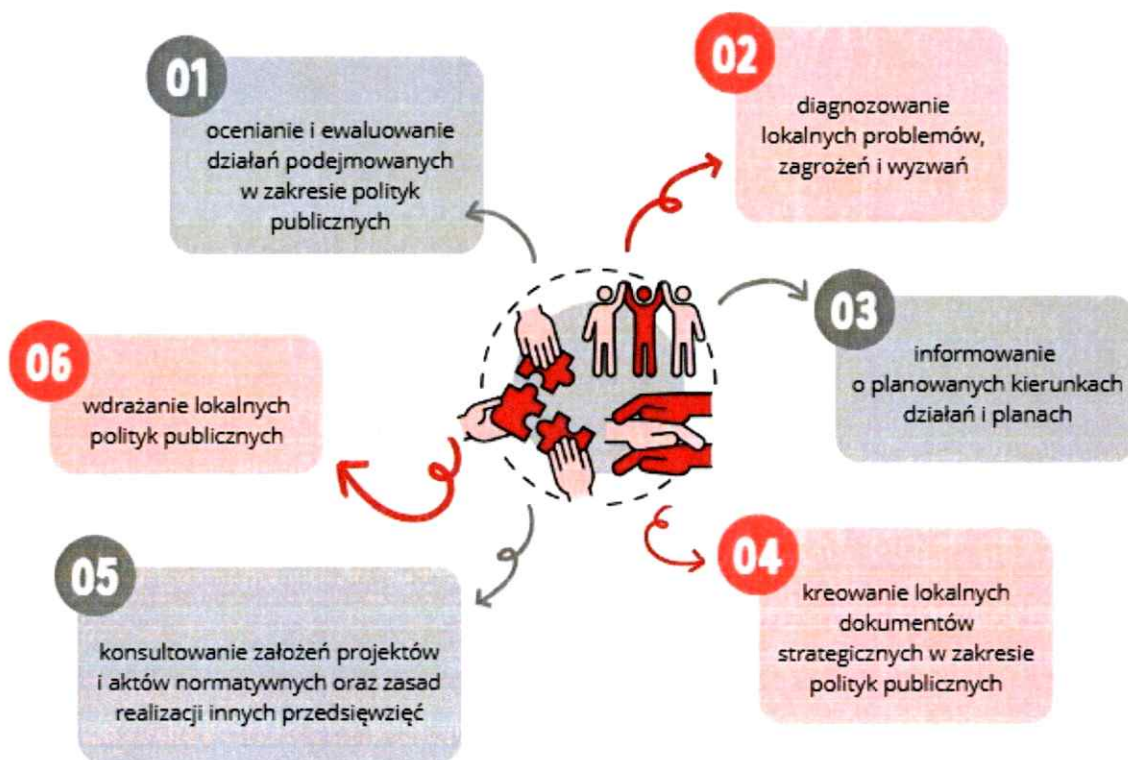
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*.

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. Doświadczenie wynikające z podejmowanych działań umacnia przyzwolenie tych podmiotów do powzięcia części odpowiedzialności za kierunek i kształt lokalnej polityki społecznej. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom, niemniej wraz z rozwojem sektora ekonomii społecznej zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość *działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Tabela 6. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne

Lp.	Katalog usług społecznych z zakresu:	Zadania publiczne w obszarze:
1.	Polityki prorodzinnej	▪ działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
2.	Wspierania rodziny	▪ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej ▪ działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
3.	Systemu pieczy zastępczej	▪ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
4.	Pomocy społecznej	▪ pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
5.	Promocji i ochrony zdrowia	▪ ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
6.	Wspierania osób z niepełnosprawnościami	▪ działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami
7.	Edukacji publicznej	▪ nauki, edukacji, oświaty i wychowania
8.	Przeciwdziałania bezrobociu	▪ promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
9.	Kultury	▪ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
10.	Kultury fizycznej i turystyki	▪ wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa
11.	Pobudzania aktywności obywatelskiej	▪ działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych ▪ upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji ▪ udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ▪ upowszechniania i ochrony praw konsumentów
12.	Mieszkalnictwa	▪ tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
13.	Ochrony środowiska	▪ ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego

Lp.	Katalog usług społecznych z zakresu:	Zadania publiczne w obszarze:
14.	Reintegracji zawodowej i społecznej	▪ działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ▪ działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości ▪ rewitalizacji ▪ działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ▪ działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmacniania integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji.

W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje poprzez zlecanie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (regranting),
- kooperacyjnego rozwiązania problemów.

Na terenie Gminy Bolków w 2024 roku zarejestrowanych było 1 026 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 36 stowarzyszeń i organizacji społecznych, które stanowiły 3,5% wszystkich zarejestrowanych podmiotów oraz 3 fundacje, których udział wynosił 0,3%. Na przestrzeni analizowanych lat zarówno liczba fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji pozarządowych utrzymywały się na stosunkowo stałym poziomie.

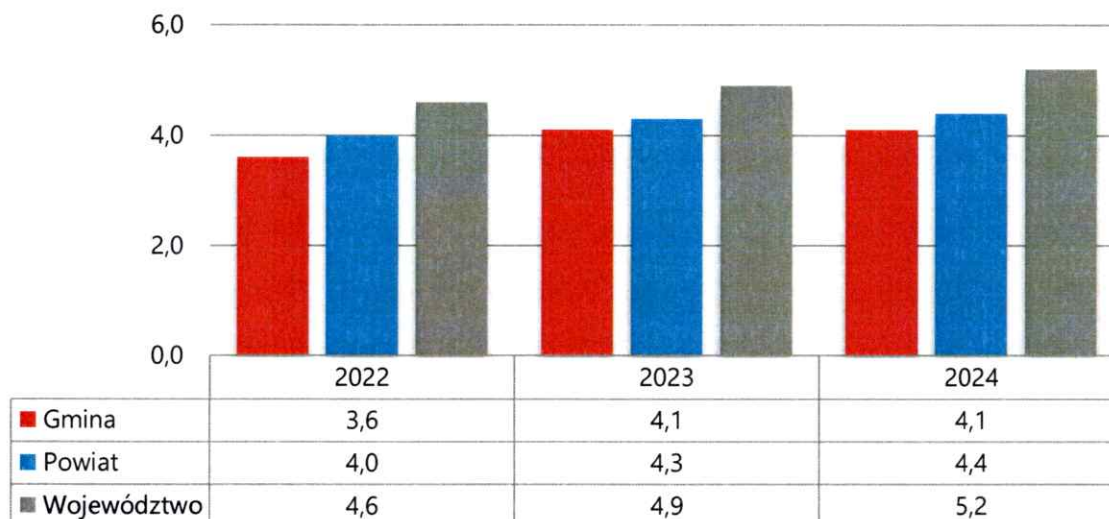
Tabela 7. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Bolków na przestrzeni lat 2022-2024

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	1 000	1 014	1 026
2.	Liczba fundacji	3	3	3
3.	Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych	32	36	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w Gminie Bolków w latach 2022-2024 uległ wzrostowi – w 2024 roku w stosunku do roku 2022 odnotowano wzrost o 0,5 pp. W odniesieniu do danych powiatowych i wojewódzkich wskaźnik w Gminie zawsze przyjmował niższe wartości. Szczegółowe dane zostały przedstawione na kolejnym wykresie.

Wykres 4. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w Gminie Bolków, powiecie jaworskim i województwie dolnośląskim na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzona jest w oparciu o roczny Program Współpracy Gminy Bolków z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, który stanowi podstawę do planowania, realizacji i monitorowania wspólnych działań na rzecz lokalnej społeczności. W 2024 roku jednym z priorytetowych zadań w nim ujętych było upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz utrzymanie obiektów sportowych.

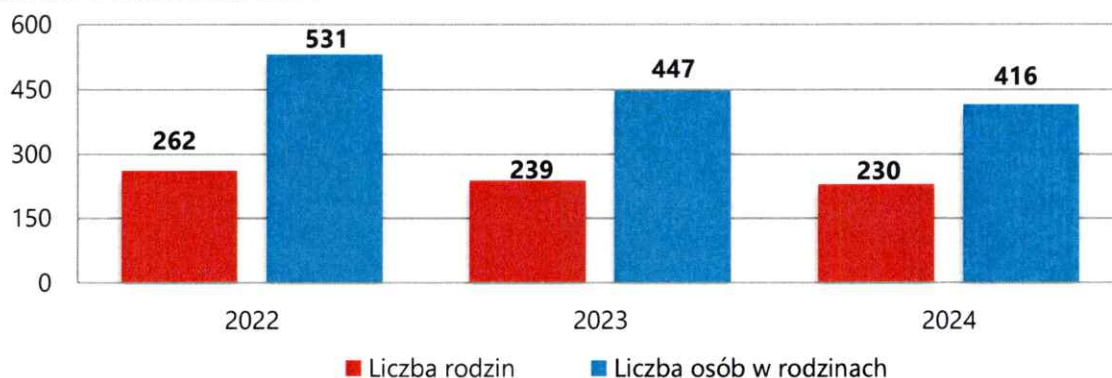
Gminny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹⁰.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Bolków jest **Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej. GMOPS realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast Zarządzeniem Burmistrza Bolkowa i innych aktów prawa miejscowego.

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Bolków uległa spadkowi. W 2024 roku pomocą społeczną objęto 230 rodzin – to o 32 mniej niż w 2022 roku oraz o 9 mniej względem roku 2023. Podobne tendencje zaobserwowano w przypadku liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, co szczegółowo obrazuje kolejny wykres.

Wykres 5. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Bolków w latach 2022-2024

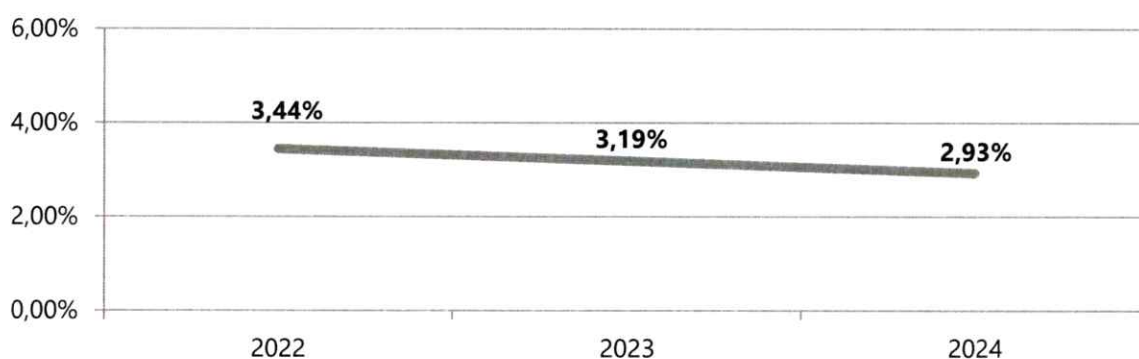

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

¹⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.)

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2022-2024 wartość tego wskaźnika ulegała systematycznemu spadkowi, by w 2024 roku osiągnąć 2,93%. Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 6. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2024 roku z tego typu pomocy korzystały 74 osoby w wieku przedprodukcyjnym, 177 osób w wieku produkcyjnym oraz 57 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci występują wyraźne dysproporcje – korzystających z pomocy społecznej kobiet było 122 (39,6%), a mężczyzn – 186 (60,4%). Analizując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2022-2024, dostrzec można spadek w zakresie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym korzystających ze świadczeń, a także systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć na podstawie liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024

Wiek	2022		2023		2024	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
0-17	88	50	83	38	74	26
Produkcyjny	230	101	217	80	177	61
Poprodukcyjny	47	28	52	31	57	35
Ogółem	365	179	352	149	308	122

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 180 mieszkańcom Gminy Bolków, natomiast świadczenie niepieniężne – 106 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczne są niewielkie wahania w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenia niepieniężne oraz postępujący spadek liczby osób, którym udzielono świadczeń pieniężnych.

Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Świadczenia pieniężne	233	209	180
Świadczenia niepieniężne	102	100	106

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni analizowanych lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie uległa spadkowi – w 2022 roku wyniosła 200, w 2023 roku osiągnęła wartość 186, natomiast w 2024 roku zmniejszyła się do 160. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2024 roku są znaczne – mężczyźni stanowili 59,4% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 40,6%.

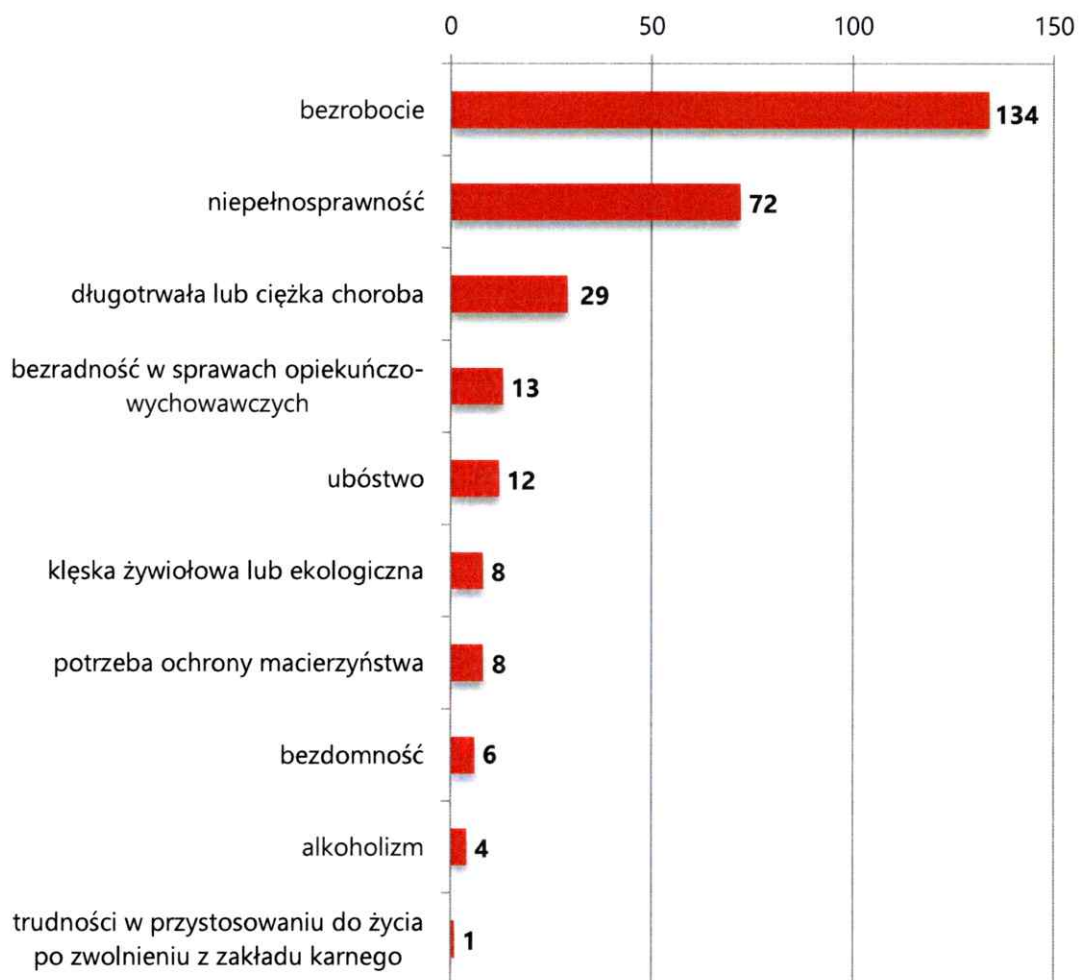
Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2022-2024

Płeć	2022	2023	2024
Kobiety	87	81	65
Mężczyźni	113	105	95
Ogółem	200	186	160

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej w Gminie Bolków było bezrobocie – z tego powodu pomoc otrzymały 134 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono wsparcia znajdowała się niepełnosprawność (72 rodziny), z kolei na trzecim długotrwała lub ciężka choroba (29 rodzin). Szczegółowe informacje w tym zakresie znajdują się na kolejnym wykresie.

Wykres 7. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Do istotnych zasobów instytucjonalnych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy Gminy Bolków należą:

- Gminno-Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bolkowie,
- Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolkowie,
- Komisarjat Policji w Bolkowie przynależący do Komendy Powiatowej Policji w Jaworze,
- Urząd Miejski w Bolkowie,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Bolków,
- Centrum Kulturalno-Biblioteczne Gminy Bolków,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaworze,
- Powiatowy Urząd Pracy w Jaworze,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna działająca w strukturach Powiatowego Ośrodka Rozwoju Edukacji w Jaworze,
- Centrum Medyczne w Bolkowie,
- placówki oświatowe,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY BOLKÓW

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolkowie, danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Gminno-Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny na terenie Gminy Bolków jest Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolkowie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2025 r. poz. 49), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W latach 2022-2024 GMOPS w Bolkowie zatrudniał 1 asystenta rodziny, którego rola polega na pomocy w poprawie funkcjonowania rodziny i zapobieganiu umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Liczba rodzin objętych wsparciem na przestrzeni analizowanych lat ulegała wahaniom – najwyższą wartość odnotowano w 2022 roku (14 rodzin).

Tabela 11. Liczba asystentów rodziny i rodzin objętych wsparciem w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba asystentów	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem	14	11	12

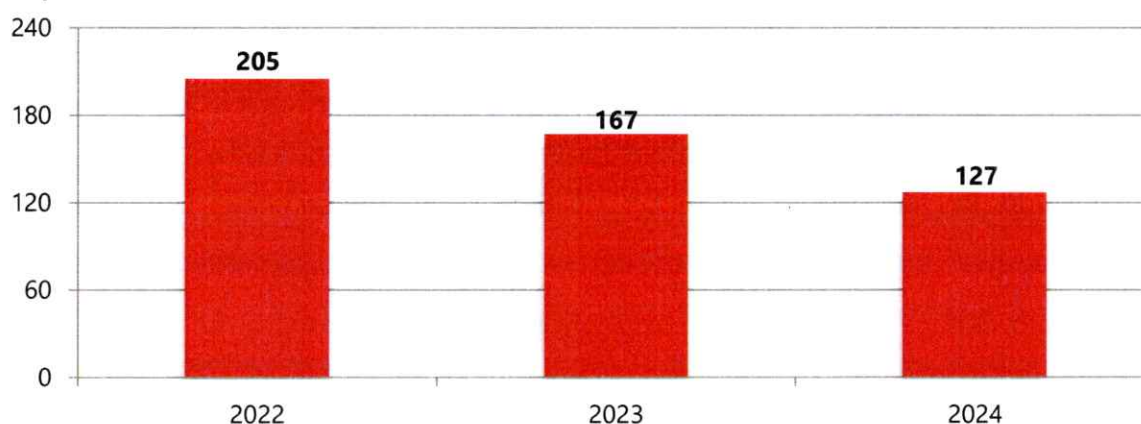
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

W latach 2022-2024 w Gminie Bolków nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych,

organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego)¹¹.

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2024 roku korzystało 127 rodzin, czyli o 78 mniej niż w roku 2022 oraz o 40 mniej względem roku 2023. W latach 2022-2024 dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek z niezmienną się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

Wykres 8. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024

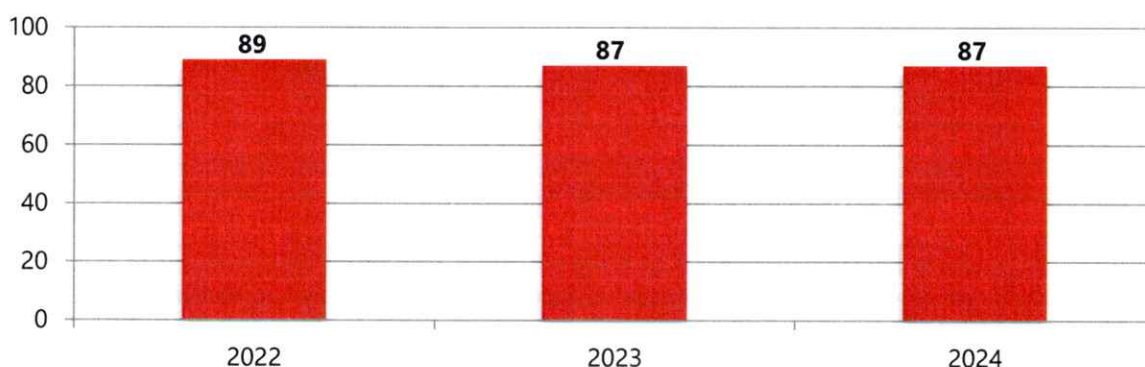
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Ośrodki Pomocy Społecznej z dniem 01.07.2018 roku otrzymały do realizacji nowe zadanie, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, przysługujących w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 1 lipca 2021 roku realizację tego zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

¹¹ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób korzystających z omawianego świadczenia uległa nieznacznemu zmniejszeniu – w 2022 roku było to 89 osób, natomiast w latach 2023-2024 – po 87 osób.

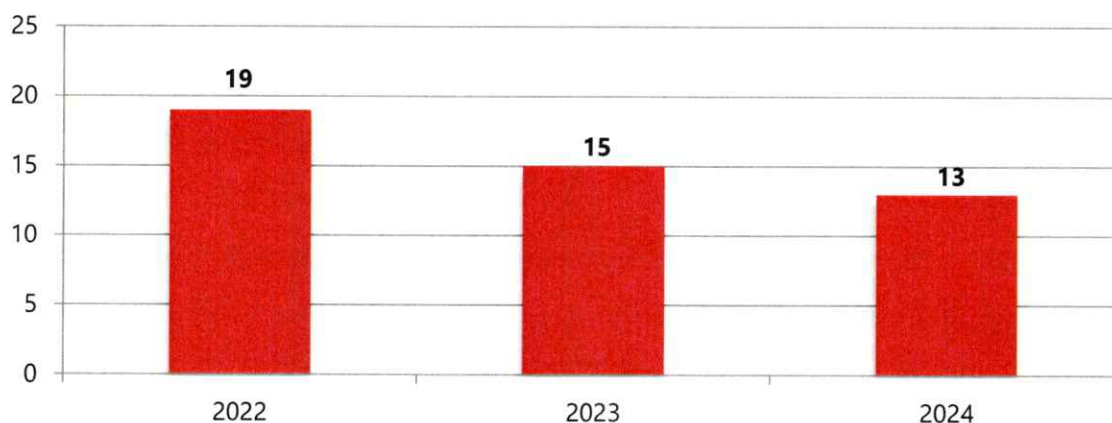
Wykres 9. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uległa spadkowi i ostatecznie w 2024 roku wyniosła 13. Szczegółowe dane w tym zakresie ukazuje wykres poniżej.

Wykres 10. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na czwartym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 230, a więc rodziny borykające się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły **5,7% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział uległ spadkowi, gdyż w 2022 roku było to 7,3%, natomiast w 2023 roku – 6,3%.

W 2024 roku Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt 31 dzieci w pieczy zastępczej. Na przestrzeni analizowanych lat liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej uległa niewielkiemu spadkowi, z kolei kwota przeznaczana na ten cel wzrosła. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia następująca tabela.

Tabela 12. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Rodziny zastępcze spokrewnione	14	14	13
Rodziny zastępcze niezawodowe	3	2	6
Rodziny zastępcze zawodowe	1	1	1
Placówka opiekuńczo-wychowawcza	18	15	11
łącznie	36	32	31
Kwota odpłatności za pobyt w pieczy zastępczej [zł]	409 477,5	409 477,5	539 902,6

Źródło: Raport o stanie Gminy Bolków za 2022, 2023 i 2024 rok.

W ramach swoich zadań GMOPS zajmował się także ustalaniem uprawnień do pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów. W ramach tego zadania udzielana była pomoc w formie stypendiów szkolnych. W 2024 roku przyznano 45 stypendiów, co oznacza spadek o 12 świadczeń względem roku 2023 oraz o 41 w stosunku do roku bazowego (2022)¹².

¹² Raport o stanie Gminy Bolków za 2022, 2023 i 2024 rok

Dla rodzin wielodzietnych z terenu Gminy proponowane jest wsparcie w postaci Karty Dużej Rodziny, która stanowi system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze Karty mają możliwość korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej, po niższej cenie. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z Karty dożywotnio, a dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia). W 2024 roku wydano 67 Kart. Dla porównania w 2023 roku wydano 233 Karty, natomiast w 2022 roku – 274¹³.

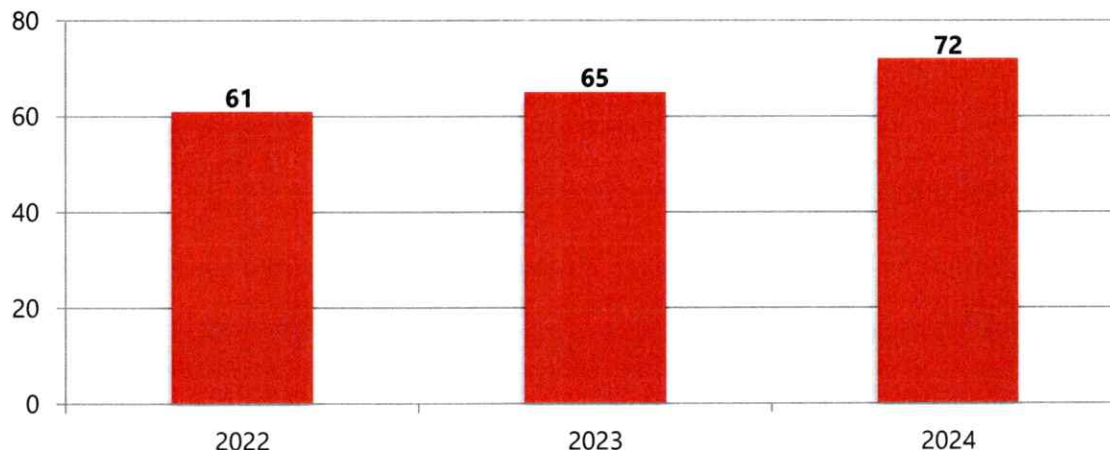
Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności wykonywanie pracy zawodowej*. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2024 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 72. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2022-2024 liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z tego powodu uległa wzrostowi, co obrazuje kolejny wykres.

¹³ Raport o stanie Gminy Bolków za 2022, 2023 i 2024 rok

Wykres 11. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Niepełnosprawność w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na drugim miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 230, a więc rodziny borykające się z problemem niepełnosprawności stanowiły **31,3% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział uległ wzrostowi, gdyż w 2022 roku było to 23,3%, natomiast w 2023 roku – 27,2%.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024. W 2022 roku przyznano 571 świadczeń na łączną kwotę 123 245,00 zł, w 2023 roku liczba świadczeń wyniosła 569 na kwotę 122 813,00 zł, z kolei w 2024 roku kształtowała się na poziomie 655 świadczeń na kwotę 141 375,00 zł. W omawianym okresie zarówno liczba przyznanych świadczeń, jak i ich kwota ulegały wahaniom – najwyższe wartości wskaźników odnotowano w 2024 roku.

Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba świadczeń	571	569	655
Kwota świadczeń [zł]	123 245,00	122 813,00	141 375,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2022-2024 uległa zmniejszeniu. W 2022 roku przyznano 1 603 świadczenia, w 2023 roku – 1 589, natomiast w 2024 roku – 1 488. Kwota przeznaczana na ten cel w analizowanych latach również wykazuje tendencje spadkowe.

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba świadczeń	1 603	1 589	1 488
Kwota świadczeń [zł]	345 992,00	342 970,00	321 169,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

W 2022 roku przyznano 734 świadczenia dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2023 roku było ich 702, natomiast w 2024 roku – 738. Na przestrzeni analizowanych lat obserwowane są wahania zarówno w zakresie liczby przyznanych zasiłków z tego tytułu, jak i kwoty przeznaczanej na ten cel.

Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba świadczeń	734	702	738
Kwota świadczeń [zł]	158 427,00	151 520,00	159 290,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W analizowanych latach liczba świadczeniobiorców przyjmowała tendencje spadkowe – w 2024 roku odnotowano spadek na poziomie 80,0% względem roku bazowego

(2022). Podobne tendencje zaobserwowano w zakresie kwoty przeznaczanej na ten cel – w 2024 roku przyjęła ona najniższą wartość równą 3 720,00 zł.

Tabela 16. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba świadczeń	30	22	6
Kwota świadczeń [zł]	18 600,00	13 640,00	3 720,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej, jest również świadczenie usług opiekuńczych osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Usługi świadczone są w celu zapewnienia wsparcia i umożliwienia funkcjonowania osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a które są tej pomocy pozbawione, by jak najdłużej pozostawały w swym środowisku zamieszkania. W latach 2022-2024 systematycznie wzrastała liczba mieszkańców Gminy objętych tą formą pomocy, z kolei ze specjalistycznych usług opiekuńczych nie korzystał wówczas żaden mieszkaniec.

Tabela 17. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Usługi opiekuńcze	23	28	30
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

W 2024 roku na terenie Gminy realizowano zainicjowany w 2023 roku program **Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością**, którego celem jest poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie im wsparcia asystenta osobistego w codziennym funkcjonowaniu. Z tej formy wsparcia skorzystały wówczas 24 osoby legitymujące się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności¹⁴.

¹⁴ Raport o stanie Gminy Bolków za 2024 rok

Innym przykładem działań realizowanych na rzecz tej grupy jest **Program „Opieka Wytchnieniowa”**. Jego głównym celem jest odciążenie opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie im czasowego zastępstwa w sprawowaniu codziennej opieki. W 2024 roku pomoc z tego tytułu otrzymało 19 osób z terenu Gminy¹⁵.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę, jako że spełnia trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem, a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁶.

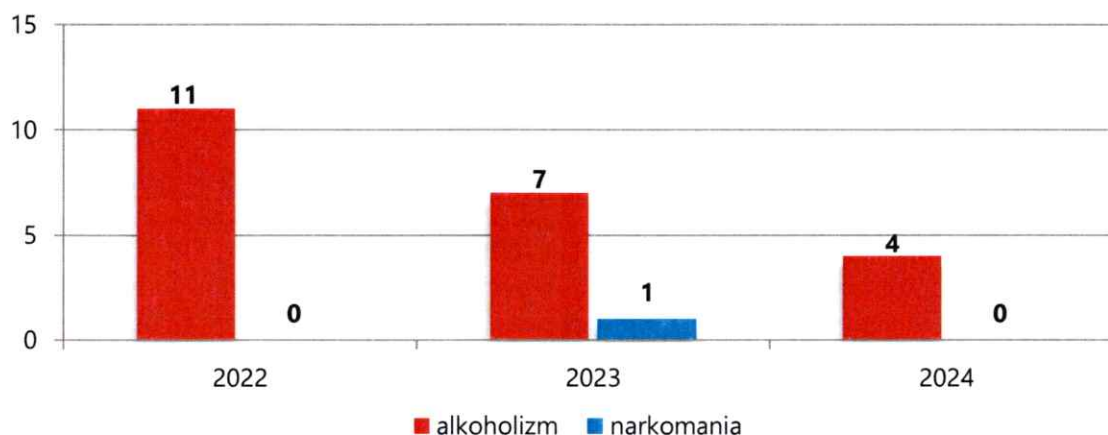
Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminno-Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z *Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii*.

W latach 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu wykazywała tendencje spadkowe i ostatecznie w 2024 roku wyniosła 4. Jednocześnie w 2023 roku odnotowano również 1 przypadek udzielania pomocy z powodu narkomanii, w pozostałych latach nie zaobserwowano podobnych działań.

¹⁵ Raport o stanie Gminy Bolków za 2024 rok

¹⁶ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Alkoholizm w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdował się na dziewiątym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 230, a więc rodziny borykające się z problemem alkoholizmu stanowiły **1,7% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział uległ spadkowi, gdyż w 2022 roku było to 4,2%, natomiast w 2023 roku – 2,9%.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminno-Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2024 roku Komisja liczyła 6 członków. W ramach jej działalności w 2024 roku odbyło się 24 posiedzeń.

W 2024 roku członkowie GMKRPA przeprowadzili rozmowy z 45 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 4 członkami ich rodzin. Na przestrzeni analizowanych lat zauważalny jest wzrost w zakresie liczby osób uzależnionych oraz niewielkie wahania w przypadku liczby członków rodzin, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy. Jednocześnie w latach 2022 i 2024 GMKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec kolejno 1 oraz 10 osób. Dane dotyczące działań Komisji w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 18. Działania Gminno-Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	19	42	45
Liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	3	6	4
Liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	1	0	10

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W analizowanym okresie członkowie Komisji w ramach prowadzonych procedur zobowiązania do leczenia odwykowego nawiązali kontakt z osobami dotkniętymi przemocą domową. W 2024 roku wśród zidentyfikowanych osób znalazła się 1 osoba doznająca przemocy domowej oraz 2 osoby stosujące przemoc. W latach 2022-2024 nie odnotowano przypadków kontaktu ze świadkami przemocy domowej. Dane te wskazują, że działania Komisji koncentrowały się również na pracy z osobami stosującymi przemoc, co jest zgodne z profilem interwencyjnym procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, ukierunkowanej przede wszystkim na osoby uzależnione, będące jednocześnie osobami stosującymi przemoc. Jednocześnie brak identyfikacji świadków przemocy może sugerować konieczność intensyfikacji działań w zakresie rozpoznawania i angażowania otoczenia osób dotkniętych przemocą, a także potrzebę zacieśnienia współpracy międzyinstytucjonalnej, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi oraz służbami mundurowymi. Niska liczba rozpoznanych przypadków przemocy domowej w kontekście procedury zobowiązania do leczenia odwykowego może także wskazywać na niedostateczne ujawnianie skali problemu, co należy uwzględnić przy planowaniu dalszych działań profilaktycznych i edukacyjnych na poziomie lokalnym.

Tabela 19. Działania Gminno-Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób dotkniętych problemem przemocy domowej w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób doznających przemocy	0	3	1
Liczba osób stosujących przemoc	4	2	2
Liczba świadków przemocy domowej	0	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W analizowanym okresie sprawozdawczym Gminno-Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowała działania w zakresie podnoszenia kompetencji swoich członków poprzez udział w szkoleniach tematycznych. W 2024 roku przeszkolonych zostało łącznie 6 członków Komisji, co potwierdza systemowe podejście do rozwijania wiedzy i umiejętności w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom oraz pracy z osobami dotkniętymi problemem alkoholowym. Regularne uczestnictwo w szkoleniach stanowi istotny element podnoszenia jakości działań podejmowanych przez Komisję, a także wpływa na skuteczność realizacji zadań ustawowych, w tym prowadzenia procedur zobowiązania do leczenia odwykowego oraz współpracy z innymi instytucjami lokalnego systemu wsparcia.

Na terenie Gminy funkcjonuje również Punkt Konsultacyjny w Bolkowie, którego zadaniem jest wsparcie osób dotkniętych kryzysami. W 2024 roku poradnictwo w punkcie świadczone było średnio przez 68 godzin w miesiącu. Porad udzielało 3 specjalistów, w tym specjalista psychoterapii uzależnień, psycholog oraz prawnik.

W 2024 roku udzielono łącznie 189 porad 72 osobom. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z problemem alkoholowym – 38 osób, którym udzielono 120 porad, co stanowi blisko 64% wszystkich kontaktów w Punkcie. Istotną grupę wymagającą wsparcia stanowili również członkowie rodzin osób uzależnionych, w tym współuzależnieni i DDA (16 osób, 33 porady), co wskazuje na potrzebę kontynuacji pracy systemowej w rodzinach z problemem uzależnienia. Pomoc udzielana była także osobom z problemem narkotykowym (9 osób, 16 porad).

Na przestrzeni analizowanych lat odnotowano wzrost w zakresie liczby osób z problemem alkoholowym korzystających z poradnictwa w punkcie, z kolei w przypadku liczby osób z pozostałych grup występowały wahania, co szczegółowo obrazuje kolejna tabela.

Tabela 20. Działalność Punktu Konsultacyjnego w Bolkowie w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób z problemem alkoholowym	21	31	38
▪ liczba udzielonych im porad	232	166	120
Liczba dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym	24	13	16
▪ liczba udzielonych im porad	76	28	33
Liczba osób z problemem narkotykowym	6	13	9
▪ liczba udzielonych im porad	18	50	16
Liczba dorosłych członków rodzin osób z problemem narkotykowym	0	8	0
▪ liczba udzielonych im porad	0	8	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku na terenie Gminy funkcjonowała samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (AA)¹⁷.

W latach 2022-2024 na terenie Gminy realizowano programy rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. W 2024 roku były to następujące programy:

- Spójrz inaczej – program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas I-III szkół podstawowych – uczestniczyło w nim 87 uczniów oraz 14 nauczycieli,

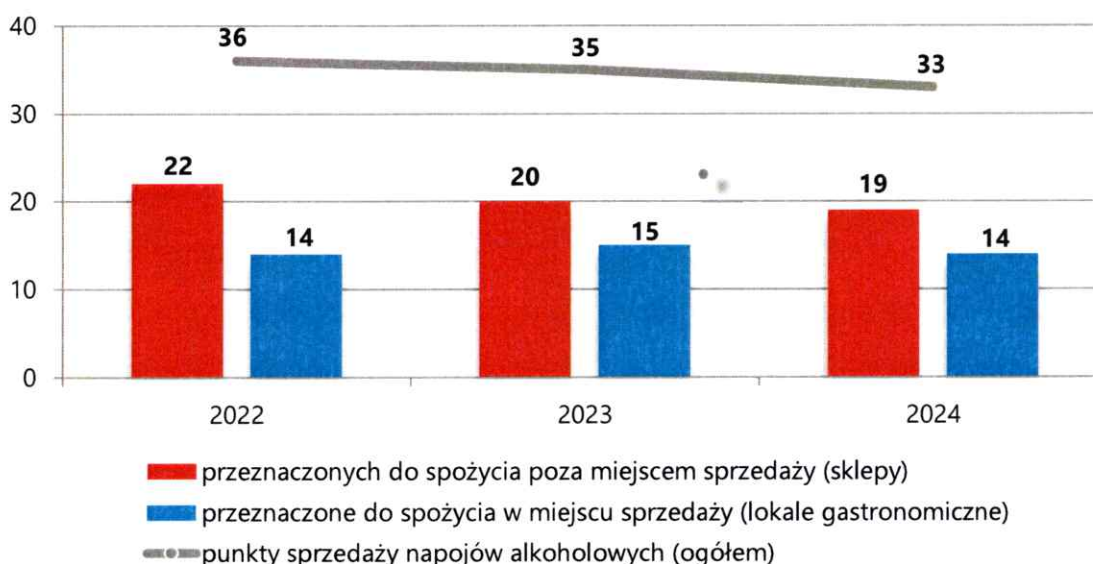
¹⁷ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

- Spójrz inaczej – program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla klas IV-VI szkół podstawowych – uczestniczyło w nim 71 uczniów.

Prowadzono również działania profilaktyczne, niebędące ustrukturyzowanymi programami. W 2024 roku zorganizowano jednorazowe prelekcje/pogadanki dla 120 osób, festyny i imprezy plenerowe, które zgromadziły 100 uczestników, imprezy sportowe, w których startowało 22 uczniów z terenu Gminy, jak i również konkursy, które zgromadziły 20 uczestników¹⁸.

W latach 2022-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy uległa spadkowi, co świadczy o zmniejszającej się dostępności alkoholu, mogącej prowadzić do ograniczenia spożycia, przy wzmocnieniu skuteczności polityki antyalkoholowej. W 2024 roku na jej terenie znajdowały się łącznie 33 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 19 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 14 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokalne gastronomiczne).

Wykres 13. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Bolków na przestrzeni lat 2022-2024

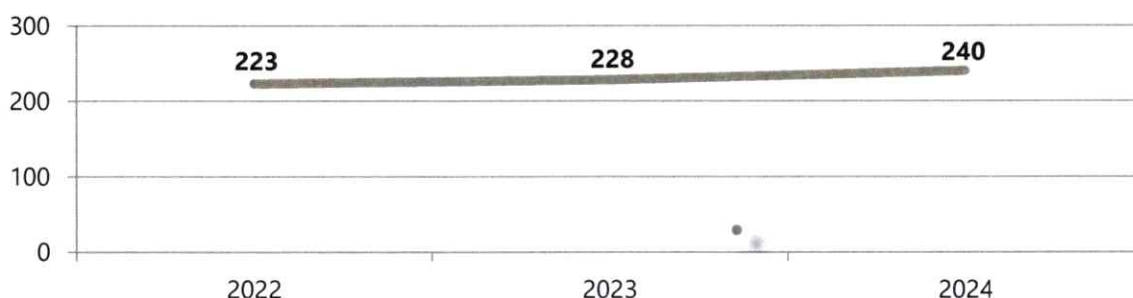

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

¹⁸ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Bolków. W porównaniu do 2022 roku liczba ta wzrosła z 223 osób na 1 punkt sprzedaży alkoholu do 240 osób, co świadczy o poprawiającej się sytuacji Gminy w zakresie polityki antyalkoholowej, jako iż dostępność mieszkańców do tego rodzaju napojów została zmniejszona.

Wykres 14. Liczba dorosłych mieszkańców Gminy Bolków przypadająca na 1 punkt sprzedaży alkoholu na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby jej doświadczającej. Definicja przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej mówi, że za przemoc domową uważa się „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,

- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

W latach 2022-2024 w Gminie Bolków żadna z rodzin nie korzystała ze świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy domowej¹⁹.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy konieczne jest podejmowanie interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w Gminie zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**. Celem funkcjonowania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej*.

Jedną z analizowanych kwestii są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba posiedzeń Zespołu wzrosła – w latach 2022-2023 odbywały się po 4 spotkania w skali roku, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie odnotowano ich 7. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane były grupy diagnostyczno-pomocowe. Na przełomie omawianych lat liczba powołanych grup ulegała wahaniom, podobne tendencje zaobserwowano w przypadku liczby ich spotkań, co obrazuje kolejna tabela.

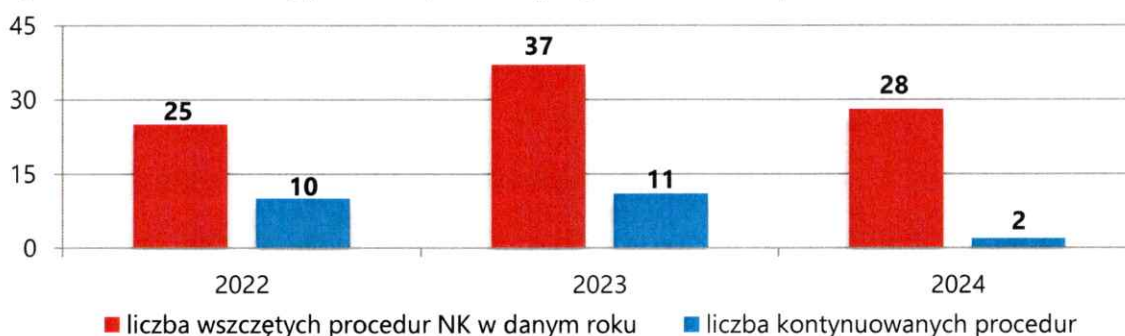
¹⁹ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Tabela 21. Dane statystyczne dotyczące działań ZI i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń Zespołu	4	4	7
Liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych	56	37	62
Liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	56	64	62

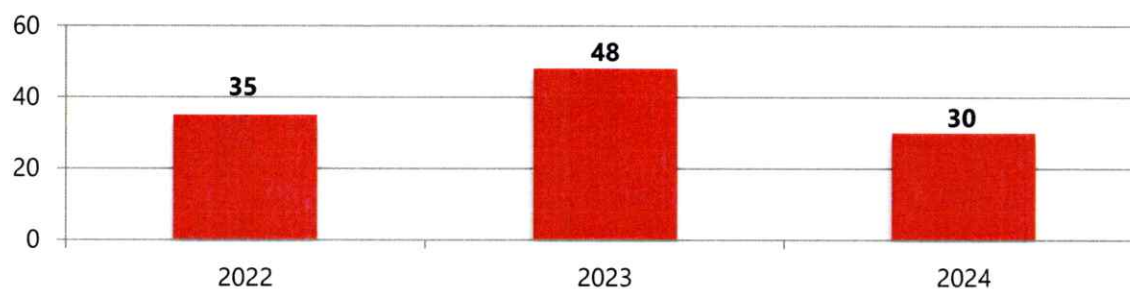
Źródło: Sprawozdanie z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Bolkowie za 2022, 2023 i 2024 rok.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu. Na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można wahania liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” – w 2022 roku było to 25 NK, w 2023 roku – 37, natomiast w 2024 odnotowano 28 podobnych przypadków. Wahania zaobserwowano również w zakresie liczby kontynuowanych procedur. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia wykres poniżej.

Wykres 15. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur NK na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdanie z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Bolkowie za 2022, 2023 i 2024 rok.

W latach 2022-2024 liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury NK ulegała wahaniom. W 2024 roku było to 30 rodzin, co było najniższą liczbą w analizowanym okresie. Szczegółowe informacje znajdują się na kolejnym wykresie.

Wykres 16. Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury NK na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdanie z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Bolkowie za 2022, 2023 i 2024 rok.

Na przestrzeni analizowanych lat dostrzec można wahania liczby zakończonych procedur NK. W 2024 zakończono 20 procedur, co oznacza spadek o 15 względem roku 2023 oraz o 5 w stosunku do roku bazowego (2022). Zdecydowana większość procedur w ostatnim roku poddanym analizie, została zakończona z uwagi na brak zasadności podejmowanych działań.

Tabela 22. Liczba zakończonych procedur NK w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba zakończonych procedur ogółem	25	35	20
▪ ze względu na ustanie przemocy	15	21	6
▪ ze względu na brak zasadności podejmowania działań	10	14	14

Źródło: Sprawozdanie z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Bolkowie za 2022, 2023 i 2024 rok.

W Punkcie Konsultacyjnym udzielano porad również osobom dotkniętym problemem przemocy domowej – w 2024 roku wsparcie uzyskały 4 osoby doznające przemocy (11 porad) oraz 5 osób ją stosujących (9 porad). Dane te wskazują na rozwijającą się funkcję Punktu jako miejsca pierwszego kontaktu także w sytuacjach związanych z przemocą domową, choć nadal dominującym obszarem pozostaje uzależnienie od alkoholu.

Na przestrzeni analizowanych lat odnotowano wzrost w zakresie liczby osób stosujących przemoc domową korzystających z poradnictwa w punkcie, z kolei w przypadku liczby osób doznających przemocy wystąpiły wahania, co szczegółowo obrazuje kolejna tabela.

Tabela 23. Działalność Punktu Konsultacyjnego w Bolkowie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób doznających przemocy domowej	8	9	4
▪ liczba udzielonych im porad	26	14	11
Liczba osób stosujących przemoc domową	2	3	5
▪ liczba udzielonych im porad	7	9	9

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

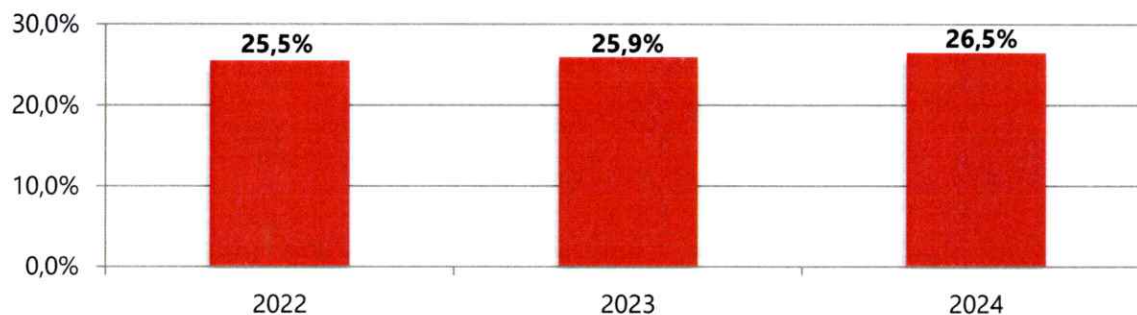
Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W Gminie Bolków odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2024 roku wyniósł 26,5%, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2022 o 1,0 pp. oraz o 0,6 pp. względem roku 2023.

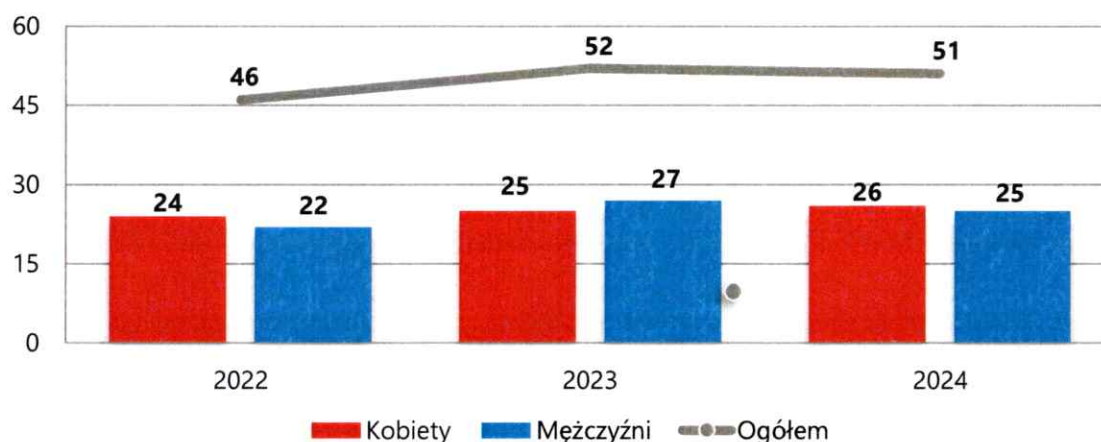
Wykres 17. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie Bolków na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej wyniosła w 2024 roku 51. Nieznaczną większość stanowiły kobiety – 16 osób. Na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można wahania w zakresie liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy, będących w wieku poprodukcyjnym. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.

Wykres 18. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do skorzystania z zasiłku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W latach 2022-2024 liczba wypłaconych zasiłków z tego tytułu ulegała wahaniom. Podobne tendencje odnotowano w zakresie kwoty przeznaczanej na ten cel.

Tabela 24. Liczba świadczeń specjalistycznego zasiłku pielęgnacyjnego dla osób powyżej 75 roku życia na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba świadczeń	460	480	440
Kwota świadczeń [zł]	99 286,00	103 603,00	94 970,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym Gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70,0% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą małżonkowie, zstępni przed wstępnymi, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi Gmina. Liczbę osób przebywających w nich w analizowanym okresie oraz przeznaczone na to środki, prezentuje kolejna tabela. W latach 2022-2024 liczba mieszkańców, za których pobyt w DPS poniosła odpłatność Gmina uległa niewielkiemu spadkowi – w 2022 roku było to 30 osób, w 2023 roku – 28 osób, natomiast w 2024 roku – 23 osoby, z kolei przeznaczana na ten cel kwota świadczeń stopniowo wzrastała.

Tabela 25. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób przebywających w DPS	30	28	23
Kwota odpłatności za DPS [zł]	814 092,00	1 060 959,00	1 149 090,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

Ważną rolę w życiu osób starszych pełnią Kluby Seniora, oferujące wsparcie społeczne, a także zajęcia umożliwiające rozwój zainteresowań i aktywności fizycznej. Na terenie Gminy Bolków nie funkcjonują placówki tego typu.

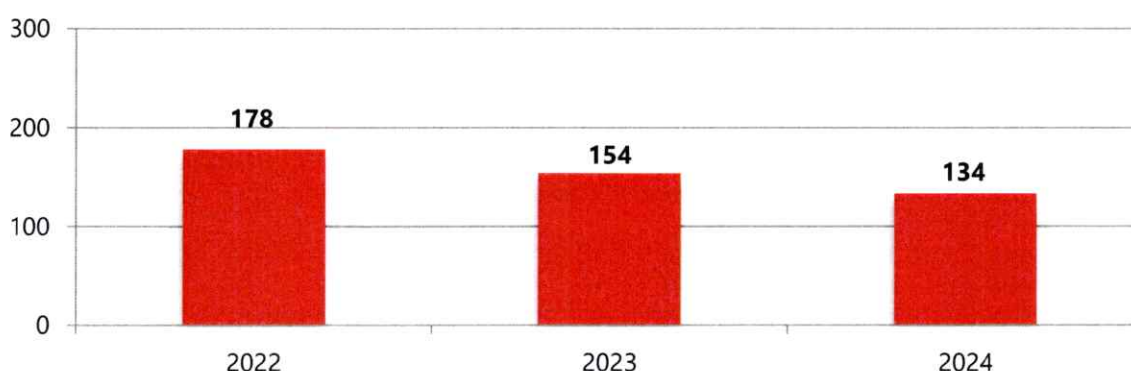
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy) jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk, takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W 2024 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminno-Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolkowie z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 134, co oznacza spadek względem lat poprzednich. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 19. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024

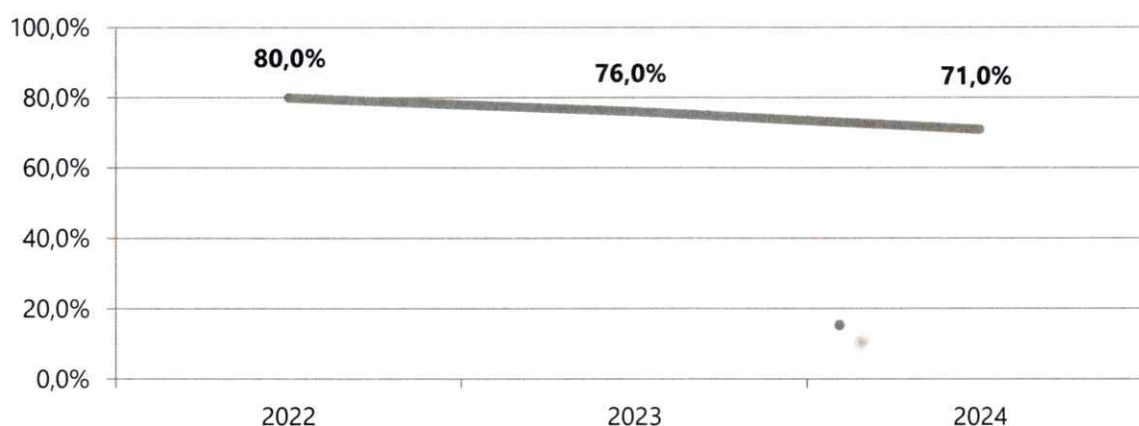

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Bezrobocie w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 230, a więc rodziny borykające się z problemem bezrobocia stanowiły **58,3% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział uległ spadkowi, gdyż w 2022 roku było to 67,9%, natomiast w 2023 roku – 64,4%.

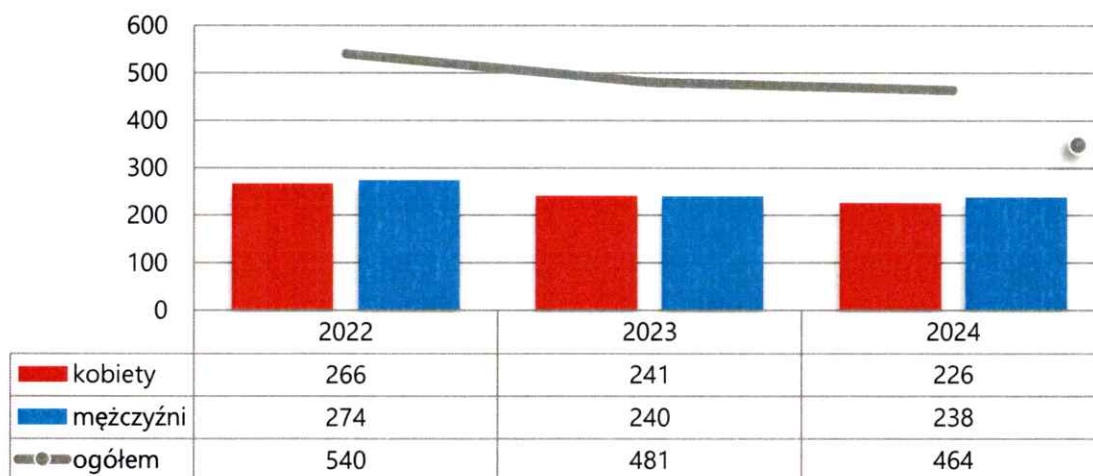
Jednocześnie dostrzegalny jest postępujący spadek, jeśli chodzi o wartość wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Obliczany jest on jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2022 roku osiągnął on wartość 80,0%, w 2023 roku – 76,0%, z kolei w 2024 roku – 71,0%.

Wykres 20. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

Na koniec 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 464 mieszkańców Gminy Bolków. Oznacza to spadek względem 2022 roku na poziomie 14,1% oraz o 3,5% względem roku 2023. Pod względem płci występują nieznaczne dysproporcje – pozostających bez pracy kobiet w 2024 roku było 226 (48,7% wszystkich bezrobotnych), natomiast mężczyzn – 238 (51,3%).

Wykres 21. Mieszkańcy Gminy Bolków zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w latach 2022-2024 nastąpił spadek udziału osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Odsetek mieszkańców do 25 roku życia oraz do 30 roku życia zarejestrowanych w PUP na przestrzeni analizowanych lat ulegał natomiast wahaniom. W 2024 roku wskaźnik osób bezrobotnych w przedziale do 25 roku życia wynosił 11,9%, a więc o 0,2 pp. więcej niż w 2022 roku, natomiast udział osób do 30 roku życia zmalał o 0,9 pp. do poziomu 19,8%. Szczegółowe dane przedstawia kolejna tabela.

Tabela 26. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Bolków w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024

Kategoria wiekowa	31 grudnia 2022		31 grudnia 2023		31 grudnia 2024	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
do 25 roku życia	63	11,7	56	11,6	55	11,9
do 30 roku życia	112	20,7	94	19,5	92	19,8
powyżej 50 roku życia	157	29,1	139	28,9	126	27,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu

widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Bolków oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu jaworskiego. Zarówno w przypadku Gminy, jak i Powiatu dostrzegalny jest spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych. Warto zwrócić uwagę na fakt, że liczba osób długotrwale bezrobotnych w każdej z analizowanych jednostek stanowiła ponad połowę wszystkich mieszkańców pozostających bez zatrudnienia. Udział osób długotrwale bezrobotnych w Gminie każdorazowo przyjmował wyższe wartości niż odnotowano w przypadku średniej dla całego Powiatu, co oznacza, że sytuacja w Gminie Bolków była zdecydowanie mniej korzystna.

Tabela 27. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Bolków oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu jaworskiego na przestrzeni lat 2022-2024

Wyszczególnienie		2022	2023	2024
Gmina	Liczba osób	347	312	287
	Udział (%)	64,3	64,9	61,9
Powiat	Liczba osób	898	845	832
	Udział (%)	56,0	54,5	53,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

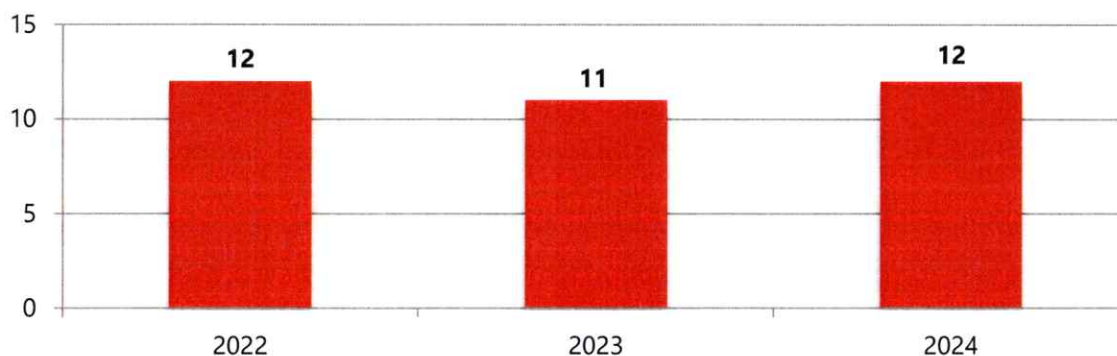
Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024 ulegała nieznacznym wahaniom. W 2022 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 12 rodzin, w 2023 roku – 11, z kolei w 2024 roku ich liczba ponownie wzrosła do 12.

Wykres 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Ubóstwo w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na piątym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 230, a więc rodziny borykające się z problemem ubóstwa stanowiły **5,2% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział uległ wzrostowi, gdyż w latach 2022-2023 było to po 4,6%.

W 2024 roku zasiłki stałe pobierało 70 osób, zasiłek okresowy – 114 osób, a zasiłek celowy – 32 mieszkańców Gminy Bolków. Na przestrzeni analizowanych lat liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego uległa wzrostowi, z kolei w przypadku zasiłku okresowego oraz celowego odnotowano znaczący spadek. Szczegółowe informacje w zakresie kwot przyznawanych z tych tytułów znajdują się w kolejnej tabeli.

Tabela 28. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024

Rodzaj zasiłku	2022		2023		2024	
	Liczba osób	Kwota świadczeń [zł]	Liczba osób	Kwota świadczeń [zł]	Liczba osób	Kwota świadczeń [zł]
Zasiłek stały	63	400 298	63	379 253	70	556 046
Zasiłek okresowy	172	660 652	145	446 959	114	327 389
Zasiłek celowy	142	96 718	112	22 458	32	12 521

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolkowie realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, którego celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością. Przedstawiona analiza dotyczy osób pobierających świadczenie pieniężne oraz osób z terenu Gminy, które korzystały ze świadczeń niepieniężnych w formie posiłku. W 2024 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 1 osobie, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 73 mieszkańcom, z czego wszystkie stanowiły dzieci. W analizowanym okresie zarówno liczba osób otrzymujących świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne ulegała wahaniom.

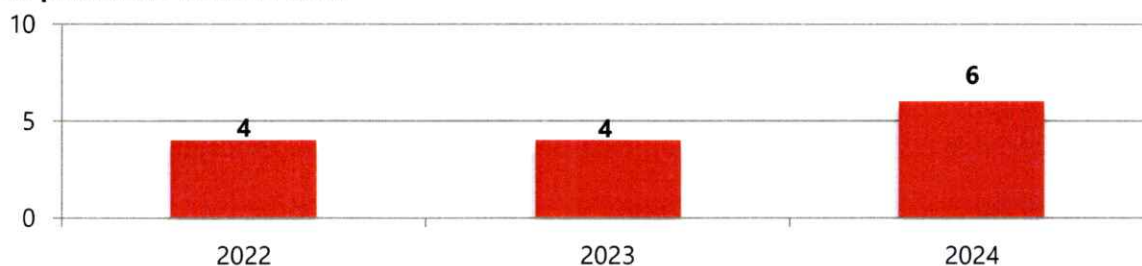
Tabela 29. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Świadczenie pieniężne (liczba osób)	1	19	1
Świadczenie niepieniężne (liczba osób)	77	70	73
■ w tym dzieci	77	70	73

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok.

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. W latach 2022-2024 liczba mieszkańców Gminy korzystających z pomocy z tego tytułu uległa zwiększeniu o 2 osoby.

Wykres 23. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.

Bezdomność w 2024 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na ósmym miejscu. W tym samym roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 230, a więc osoby borykające się z problemem bezdomności stanowiły **2,6% ogółu**. Na przestrzeni lat 2022-2024 ich udział uległ wzrostowi, gdyż w 2022 roku było to 1,5%, natomiast w 2023 roku 1,7%.

Gmina zawarła umowę ze Schroniskiem im. św. Brata Alberta w Świdnicy na udzielenie schronienia osobom potrzebującym. W 2024 roku w Placówce dla bezdomnych umieszczono 2 osoby, z czego 1 przebywała w schronisku z usługami opiekuńczymi²⁰.

Ponadto w 2024 roku Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolkowie realizował program „Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027”. Pomoc w formie paczek otrzymało wówczas 350 mieszkańców Gminy.

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem,

²⁰ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian²¹.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Gminę należy organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym, a w wyjątkowych przypadkach dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. Na przestrzeni analizowanych lat żaden mieszkaniec Gminy Bolków nie korzystał z powyższych usług.

²¹ www.psychiatriapolska.pl

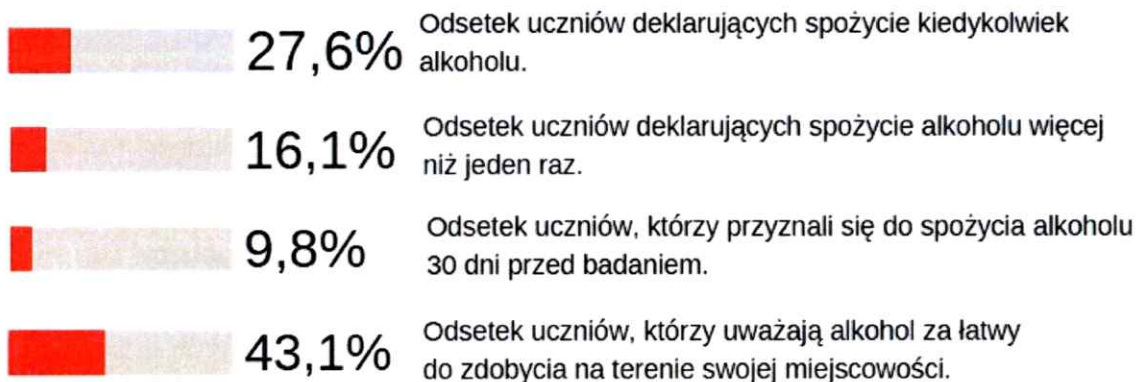
WNIOSKI Z DIAGNOZY

W 2025 roku na terenie Gminy Bolków przeprowadzone zostało badanie ankietowe, stanowiące podstawę do opracowania *Diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Bolków*. W procesie badawczym udział wzięły trzy kluczowe grupy respondentów: uczniowie lokalnych szkół, dorośli mieszkańcy Gminy oraz sprzedawcy napojów alkoholowych. Zebrano łącznie 465 kwestionariuszy ankiet.

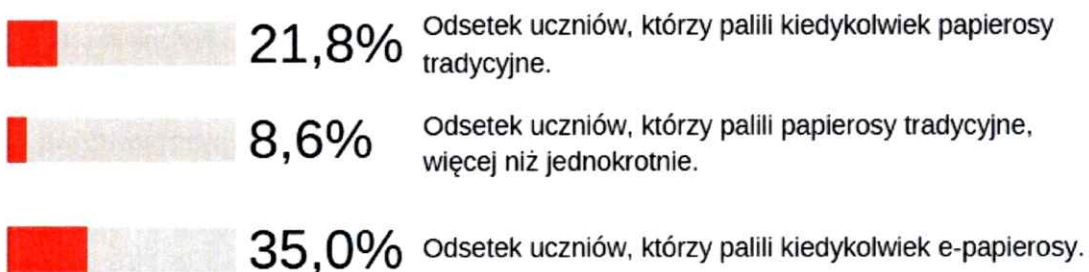
Zebrane dane zostały opracowane i zaprezentowane w formie graficznej, co pozwala na szybkie uchwycenie kluczowych trendów, zależności i obszarów wymagających szczególnej uwagi. Wyniki te stanowią istotny punkt odniesienia dla planowania działań rozwojowych oraz projektowania polityk lokalnych w oparciu o rzeczywiste potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Wnioski z badania uczniów²²

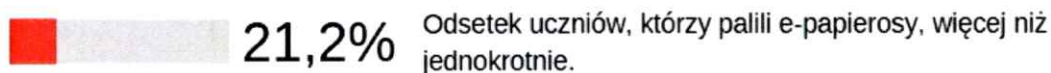
Alkohol

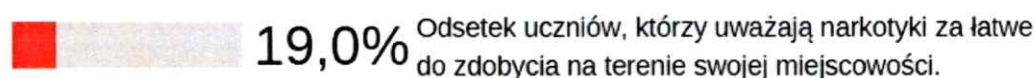
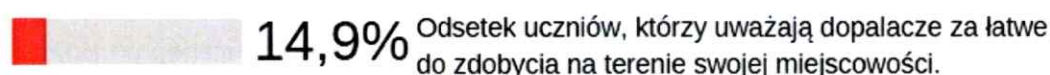
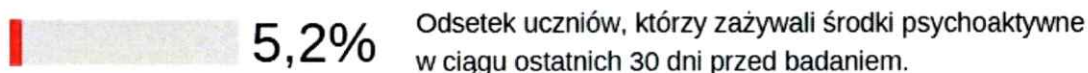
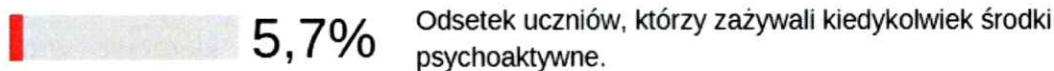
Nikotynizm

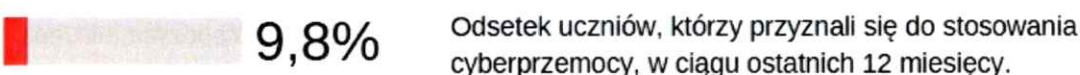
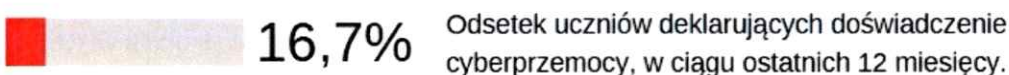
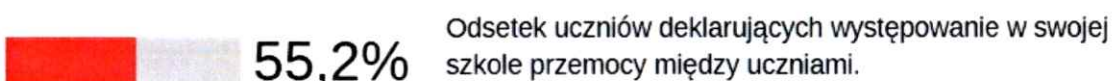
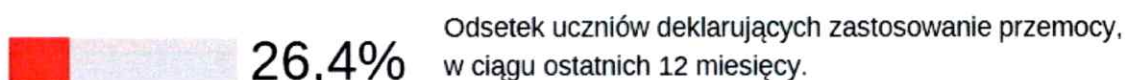
²² Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=174

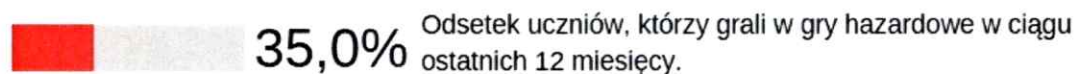
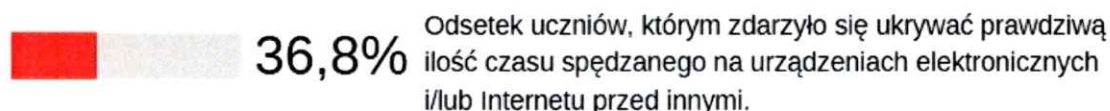
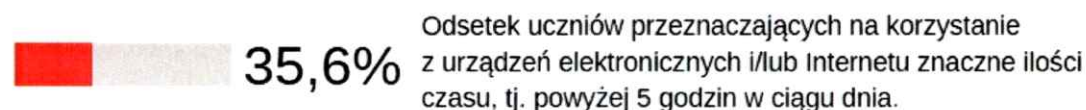
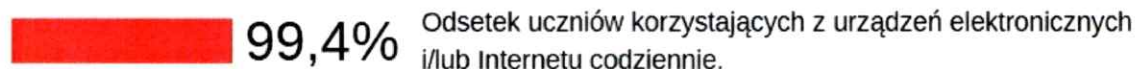
Środki psychoaktywne (inne niż alkohol)

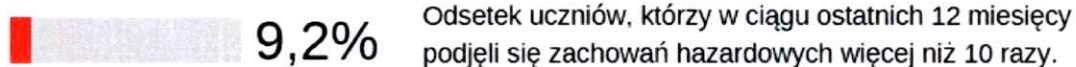

Przemoc

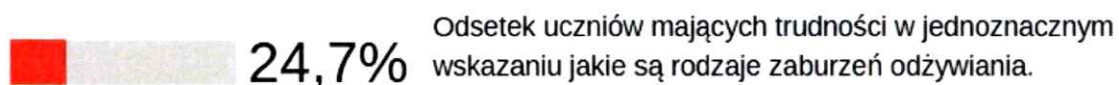
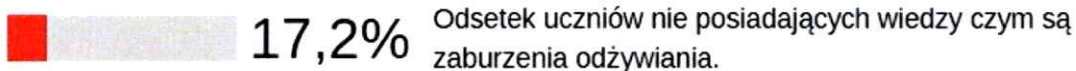

Uzależnienia behawioralne

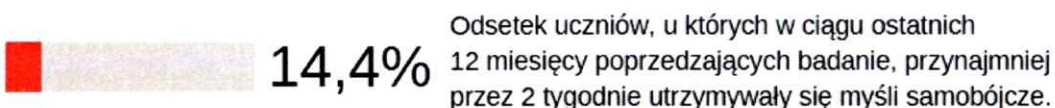
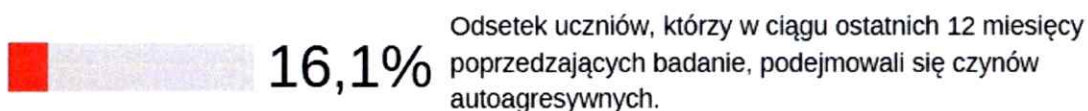
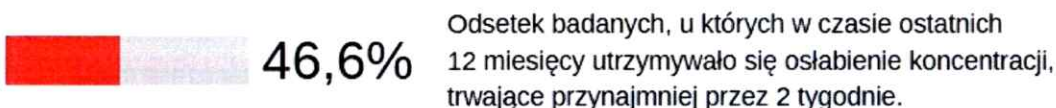
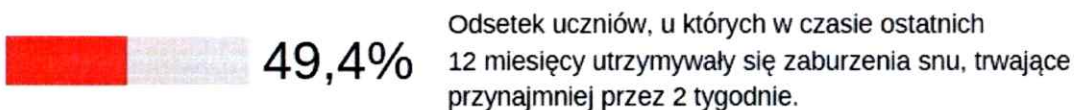
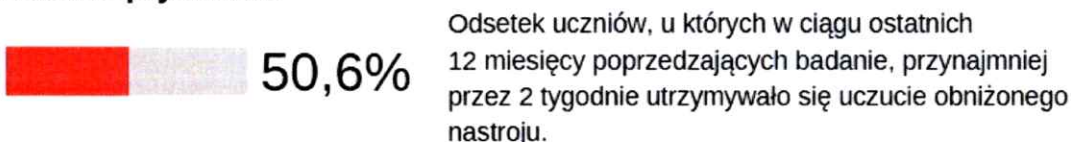

Zaburzenia odżywiania

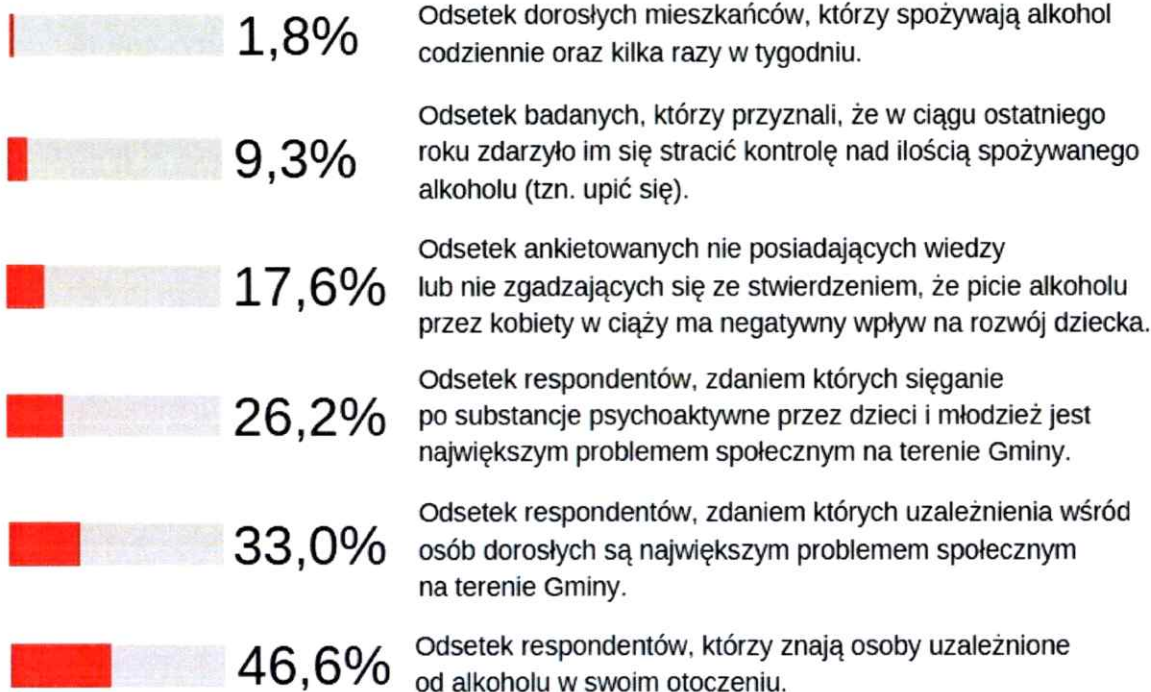

Zdrowie psychiczne

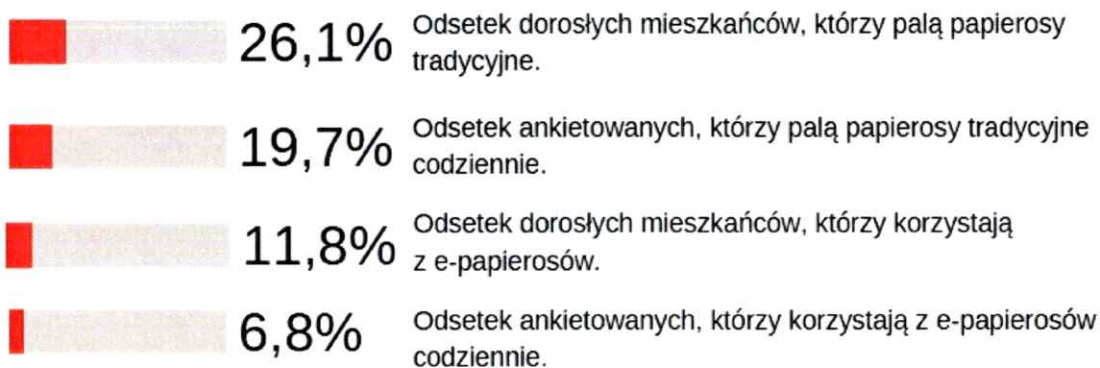

Wnioski z badania dorosłych mieszkańców²³

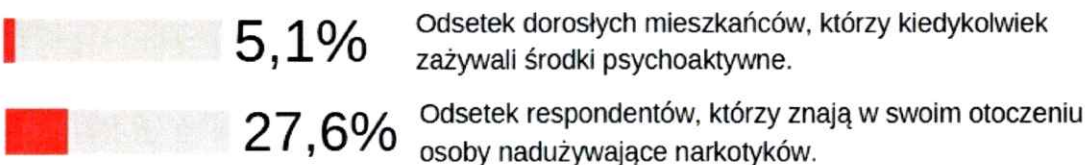
Alkohol

Nikotynizm

Środki psychoaktywne (inne niż alkohol)

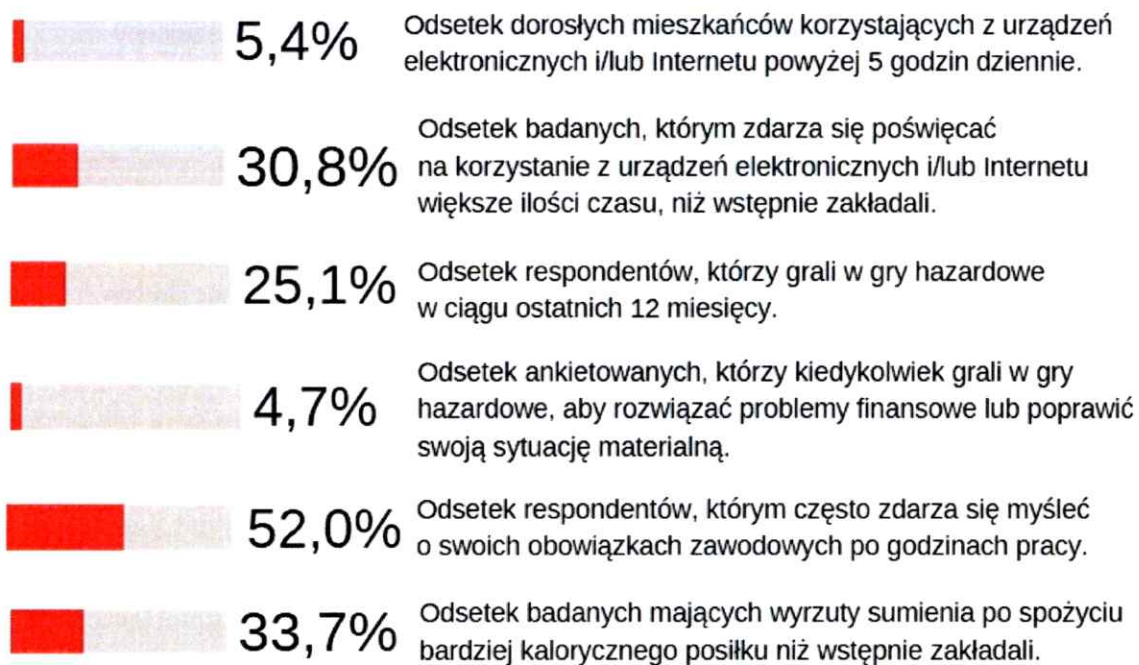

²³ Odsetek dorosłych mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=279

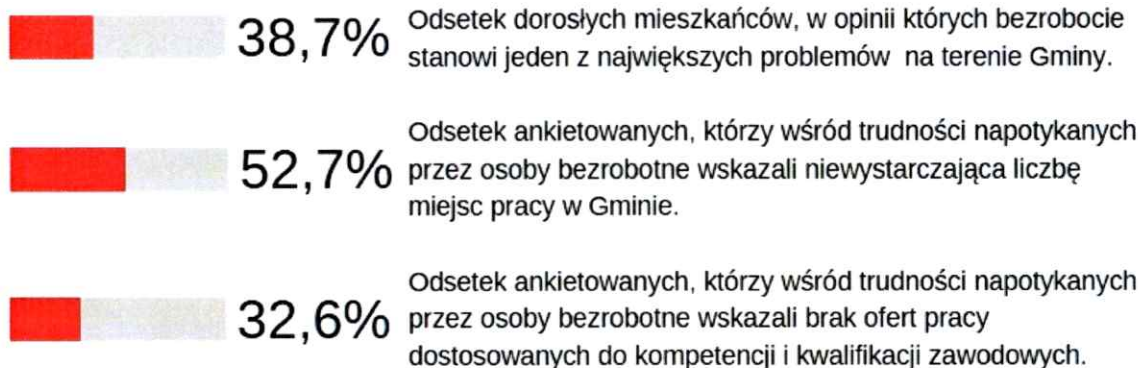
Przemoc

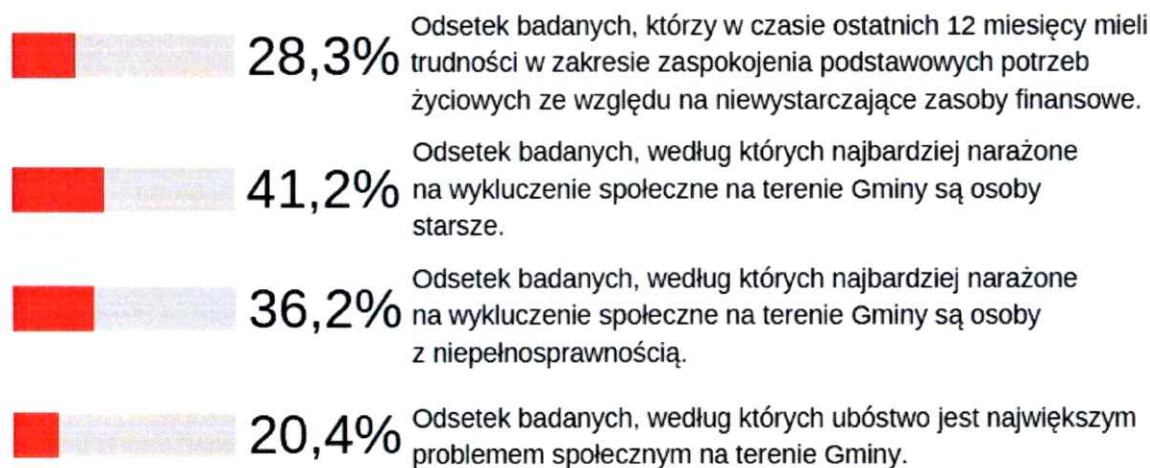
Uzależnienia behawioralne

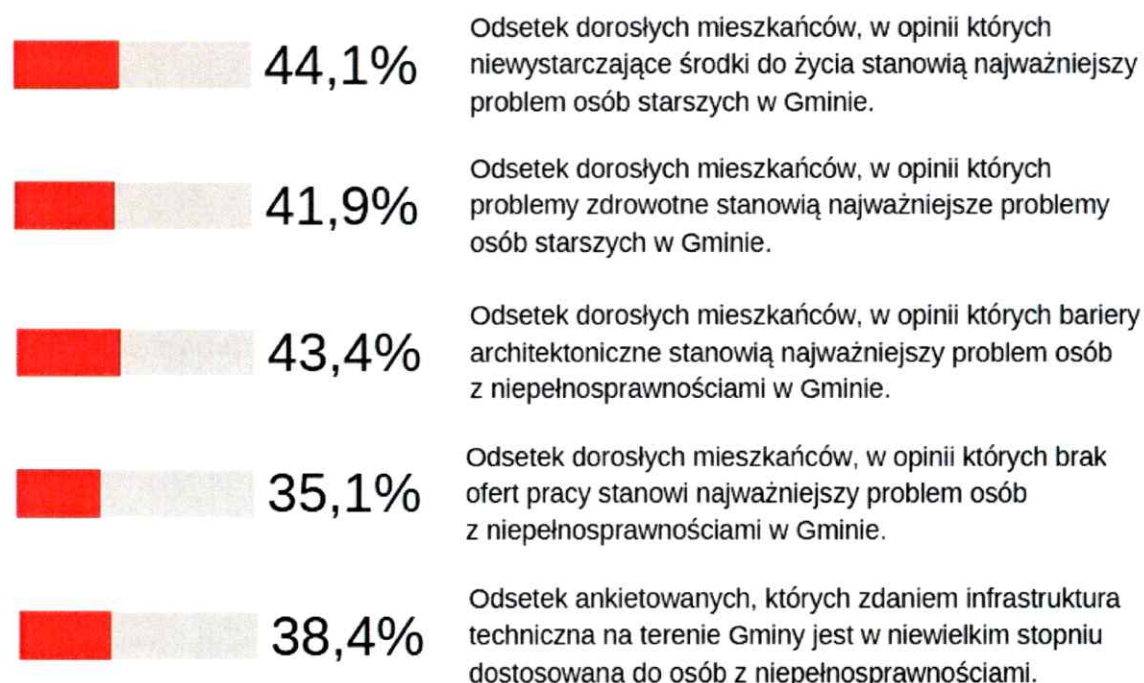
Bezrobocie

Ubóstwo

Osoby starsze i z niepełnosprawnościami

Zdrowie psychiczne

40,5%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywało się obniżenie nastroju, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

39,8%

Odsetek badanych, którzy w czasie ostatnich 12 miesięcy odczuwali osłabienie koncentracji, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

39,4%

Odsetek badanych, którzy w czasie ostatnich 12 miesięcy doznali zaburzeń snu, trwających przynajmniej przez 2 tygodnie.

5,0%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się myśli samobójcze, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

0,7%

Odsetek badanych, którzy w czasie ostatnich 12 miesięcy podejmowali czyny samobójcze.

Wnioski z badania sprzedawców napojów alkoholowych²⁴

sprzedawców uważa, że sprzedaż alkoholu w ciągu ostatnich 3 lat na terenie Gminy utrzymuje się na stałym poziomie.

badanych zaobserwowało próby zakupu alkoholu przez osoby przed 18 rokiem życia.

ekspedientów weryfikuje wiek swoich klientów za każdym razem, gdy ich wygląd budzi wątpliwości co do ich pełnoletności.

badanych sprzedawców zaobserwowało próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe w swojej pracy.

ankietowanych zna bardzo dobrze ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

badanych brało udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

ankietowanych ma w swoim punkcie sprzedaży zawieszkę informującą o szkodliwości alkoholu, do której zobowiązuje ustawa.

²⁴ Odsetek sprzedawców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=12

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz jest diagnoza sytuacji społecznej, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: Opracowanie własne.

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Bolków została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

MISJA

Budowanie zrównoważonej, solidarnej i przyjaznej społeczności Gminy Bolków, w której każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, sytuacji życiowej czy miejsca zamieszkania – ma równy dostęp do usług, możliwości rozwoju oraz poczucie wpływu na wspólne dobro i jakość życia.

WIZJA

Gmina Bolków jako wspólnota silna więziami społecznymi, otwarta i nowoczesna, oferująca swoim mieszkańcom realne wsparcie w pokonywaniu trudności życiowych oraz stwarzająca przestrzeń do integracji, rozwoju i aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnym.

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Wyznaczone cele strategiczne:

Wzmacnianie rodzin i wspieranie młodego pokolenia

Tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży poprzez wsparcie rodzin, dostęp do edukacji, opieki oraz rozwój inicjatyw integrujących młodych mieszkańców ze społecznością lokalną.

Integracja seniorów i osób z niepełnosprawnościami

Zapewnienie kompleksowego wsparcia i tworzenie przyjaznego środowiska umożliwiającego aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym Gminy.

Profilaktyka zdrowotna i przeciwdziałanie uzależnieniom

Rozwój działań edukacyjnych i profilaktycznych promujących zdrowy styl życia oraz wzmacnianie lokalnych zasobów w zakresie leczenia i wsparcia osób uzależnionych.

Gmina wolna od przemocy

Budowanie mechanizmów zapobiegania przemocy domowej i reagowania na nią, poprzez działania edukacyjne, psychologiczne i prawne skierowane do mieszkańców.

Wsparcie zdrowia psychicznego

Zwiększenie dostępności do usług zdrowia psychicznego, programów wsparcia psychologicznego i inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu emocjonalnemu i społecznemu.

Bezpieczeństwo socjalne i przeciwdziałanie wykluczeniu

Wspieranie osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem poprzez pomoc materialną, aktywizację zawodową i społeczną, a także integrację z lokalną wspólnotą.

I. Tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży poprzez wsparcie rodzin, dostęp do edukacji, opieki oraz rozwój inicjatyw integrujących młodych mieszkańców ze społecznością lokalną.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
I.1. Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich oraz świadczenie wsparcia rodzinom borykającym się z problemami społecznymi.				
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	GMOPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających		
Inicjowanie prowadzenia usług społecznych w zakresie wsparcia rodzin (np. warsztaty rodzicielskie, wsparcie psychologiczne, terapia rodzinna)	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy	Liczba rodziców korzystających z usług społecznych	GMOPS, NGO, UM	Budżet Gminy Budżet Państwa
	Podniesienie jakości życia rodzin	Liczba świadczonych form usług społecznych		
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	GMOPS, PCPR	Budżet Gminy

Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy	Liczba rozpowszechnionych informacji	GMOPS, UM, NGO, PPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń	GMOPS, UM, PUP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
I.II. Wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży oraz wyrównywanie szans edukacyjnych.				
Utworzenie Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, organizowanie zajęć pozalekcyjnych	Liczba dzieci korzystających z oferty placówki	GMOPS, UM, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promowanie imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi	Wzrost integracji rodzin z dziećmi	Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń	GMOPS, UM, NGO, CKB, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę	UM, GMOPS, PPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, w tym rozwijanie alternatywnych form spędzania czasu	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych	UM, CKB, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Rozwój oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	GMOPS, UM, NGO, GMKRPA, CKB, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży	Wzmocnienie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w warsztatach/programach.	UM, GMOPS, NGO, PPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń/warsztatów oraz superwizji i wizyt studyjnych	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników instytucji publicznych	Liczba osób biorących udział w szkoleniach	UM, GMOPS	Budżet Gminy

rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny	oraz zwiększenie ich kompetencji i umiejętności.			
Rozwój lokalnych form informowania społeczności gminnej o działaniach prowadzonych na rzecz rodzin i dzieci	Zwiększenie liczby rodzin korzystających z różnych form wsparcia i inicjatyw zaadresowanych do nich	Liczba udostępnionych informacji	UM, GMOPS, NGO, CKB, PPP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy

II. Zapewnienie kompleksowego wsparcia i tworzenie przyjaznego środowiska umożliwiającego aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym Gminy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
II.1. Zapewnienie dostępu do świadczeń i usług społecznych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.				
Inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) oraz publicznych środków	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności	UM, GMOPS, CKB, NGO	Budżet Gminy, PFRON, Fundusze Europejskie

transportu do potrzeb osób o ograniczonej mobilności					
Rozwój małej architektury gminnej, skierowanej w szczególności do osób z niepełnosprawnościami i seniorów (w tym zwiększenie liczby ławek w przestrzeni publicznej, utworzenie tzw. „przysiadaczy”)	Zwiększenie komfortu osób z niepełnosprawnościami i seniorów w zakresie przemieszczania się po obszarze Gminy	Liczba obiektów małej architektury gminnej dostosowanych do potrzeb seniorów i osób z niepełno-sprawnościami	UM, NGO	Budżet Gminy, Budżet Państwa	
Rozwój wolontariatu na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz seniorów	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych	Liczba wolontariuszy	GMOPS, NGO, UM, CKB, placówki oświatowe	Budżet Gminy	
		Liczba osób objętych wolontariatem			
		Liczba pojazdów przystosowanych do realizacji usług transportowych			
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnością i wspieranie ich działalności	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z NGO	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi	GMOPS, NGO, UM	Budżet Gminy	

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030

Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz osób chorych, z niepełnosprawnością oraz seniorów	Aktywizacja i integracja osób chorych, z niepełnosprawnością oraz seniorów poprzez uczestnictwo w programach	Liczba uczestników programów Liczba zrealizowanych programów osłonowych	UM, GMOPS, NGO	Budżet Gminy, PFRON, Budżet Państwa
Zapewnienie profesjonalnego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez prowadzenie usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością oraz Programu „Opieka wytchnieniowa”	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki	Liczba asystentów osobistych osoby z niepełnosprawnością Liczba osób objętych wsparciem asystentów Liczba osób objętych Programem „Opieka wytchnieniowa”	GMOPS, UM, NGO	Budżet Gminy, Fundusz Solidarnościowy, Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności	Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych Liczba osób objętych usługami	GMOPS, NGO, UM	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców Gminy w Domach Pomocy Społecznej	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki	Liczba mieszkańców Gminy przebywających w Domach Pomocy Społecznej	GMOPS	Budżet Gminy

Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnościami i osobom starszym	Poprawa warunków bytowych seniorów oraz osób z niepełnosprawnością	Liczba osób objętych pomocą materialną	GMOPS	Budżet Gminy, Budżet Państwa
II.II. Dostęp do oferty aktywizującej seniorów i osoby z niepełnosprawnościami oraz rozwój działań na rzecz partycypacji społecznej tych grup.				
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością	Liczba podjętych działań promujących	GMOPS, UM, NGO, CKB, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych	Liczba podjętych działań informacyjnych/zrealizowanych warsztatów	GMOPS, UM, NGO, KP, CKB	Budżet Gminy
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie umiejętności osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów	Poprawa dostępności do zajęć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnością uczestniczących w zajęciach	GMOPS, UM, NGO, CKB	Budżet Gminy, Fundusze Europejskie
	Wzrost aktywności społecznej seniorów i osób z niepełnosprawnością			

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030

Stworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnością oraz seniorów poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych grup	Realizacja projektów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością	Liczba zrealizowanych projektów/programów	GMOPS, UM, NGO	Budżet Gminy, PFRON, Budżet Państwa
		Liczba uczestników		
Zainicjowanie utworzenia Klubu Seniora na terenie Gminy	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna	Liczba uczestników	GMOPS, UM, NGO	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Kierowanie osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy do Warsztatów Terapii Zajęciowej, zlokalizowanych w sąsiednich gminach oraz organizacja i zabezpieczenie kosztów na pokrycie dowozu tych osób	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością, poprzez udział w zajęciach organizowanych przez Warsztaty Terapii Zajęciowej	Liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej	UM, GMOPS, NGO	Budżet Gminy, PFRON, Budżet Państwa

III. Rozwój działań edukacyjnych i profilaktycznych promujących zdrowy styl życia oraz wzmacnianie lokalnych zasobów w zakresie leczenia i wsparcia osób uzależnionych.

Działania przewidziane do realizacji		Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
III.1. Ograniczanie skali problemu uzależnień na terenie Gminy oraz eliminowanie jego negatywnych skutków społecznych.					
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna	GMOPS	Budżet Gminy	
Kontynuowanie funkcjonowania samopomocowej grupy wsparcia dla osób uzależnionych	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego rodzinom osób uzależnionych	Liczba osób uczestniczących w grupach			
Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące	GMOPS, GMKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	

Kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjnego w celu przeciwdziałania problemowi uzależnień w Gminie	Zwiększenie pomocy dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym	Liczba osób korzystających z poradnictwa	UM, GMRPA	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu, kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe	Liczba wniosków skierowanych do sądu	GMRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
		Liczba wydanych opinii		

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
III.II. Wzmocnienie postaw abstynenckich wśród dzieci i osób dorosłych oraz rozwijanie gminnego systemu profilaktyki.				
Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN związanych z tematyką uzależnień	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki	GMKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
		Liczba przeprowadzonych programów		
Realizacja warsztatów i innych form edukacji, uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych	GMOPS, GMKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami	GMKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
	Zwiększenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży			
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym	GMKRPA, UM, GMOPS	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych	GMKRPA, GMOPS, KP, UM, NGO, CKB, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, w tym prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz spożywania alkoholu w trakcie ciąży	Ograniczanie negatywnych skutków spożywania alkoholu	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych	GMOPS, GMKRPA, UM, KP	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
		Liczba uczestników		
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia	GMKRPA, GMOPS, UM, KP, NGO, CKB, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń

				na sprzedaż napojów alkoholowych
Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu, zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Ograniczenie fizycznej dostępności alkoholu	Liczba dorosłych mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	UM, GMRPA	Budżet Gminy
		Liczba punktów sprzedaży alkoholu		

IV. Budowanie mechanizmów zapobiegania przemocy domowej i reagowania na nią, poprzez działania edukacyjne, psychologiczne i prawne skierowane do mieszkańców.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
IV.1. Udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom i osobom doświadczającym problemu przemocy domowej.				
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	GMOPS, GMRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
		Liczba wszczętych procedur		
		Liczba zakończonych procedur		

Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na dostępnych stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy domowej	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba podjętych działań informacyjnych	GMOPS, UM, GMRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Uczestnictwo pracowników instytucjonalnych w szkoleniach w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”	Liczba uczestników szkoleń	GMOPS, GMRPA, ZI, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych	ZI, PCPR	Budżet Gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030

Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba udzielonych porad	GMOPS, ZI, GMKRPA	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
		Liczba osób, którym udzielono porad		
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej	UM, GMOPS, GMKRPA, ZI, KP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej	GMOPS, ZI, UM, PCPR	Budżet Gminy

IV.II. Wsparcie lokalnego systemu profilaktyki w zakresie przemocy domowej w celu podniesienia świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej i jej następstw.					
Edukacja mieszkańców na temat rodzajów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy	Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie różnych form przemocy, a także wzrost wrażliwości mieszkańców na jej przejawy	Liczba zrealizowanych programów/ warsztatów	UM, KP, GMRPA, GMOPS, NGO, CKB, placówki oświatowe	Budżet Gminy	
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy domowej	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy domowej, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy	Liczba działań podjętych w ramach kampanii	GMOPS, GMRPA, Zi, KP, UM, CKB, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	
		Liczba osób uczestniczących w kampanii			
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy domowej, komunikacji interpersonalnej	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach	placówki oświatowe	Budżet Gminy, Środki pochodzące z opłat	

oraz umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy	i młodzi w zakresie przemocy	Liczba zorganizowanych warsztatów		za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
--	------------------------------	-----------------------------------	--	--

V. Zwiększenie dostępności do usług zdrowia psychicznego, programów wsparcia psychologicznego i inicjatyw przeciwdziałających wykluczeniu emocjonalnemu i społecznemu.

Działania przewidziane do realizacji		Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
V.I. Poprawa dostępności do pomocy dla osób dotkniętych zaburzeniami psychicznymi oraz zwiększenie świadomości na temat zdrowia psychicznego.					
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej	Liczba przeprowadzonych działań	Liczba osób korzystających ze wsparcia	GMOPS, UM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów	Liczba uczestników	UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy

dotyczących zdrowia psychicznego				
Udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców Gminy	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej	GMOPS, PPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa

VI. Wspieranie osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem poprzez pomoc materialną, aktywizację zawodową i społeczną, a także integrację z lokalną wspólnotą.

Działania przewidziane do realizacji		Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
VI.1. Skuteczne wspieranie osób pozostających bez zatrudnienia w zwiększeniu swoich szans na rynku pracy.					
Stała współpraca z PUP w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie	Liczba zorganizowanych szkoleń	Liczba	UM, GMOPS, PUP	Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
			Liczba osób biorących udział w szkoleniach		

Współpraca z PUP w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych	GMOPS, PUP	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia	Liczba podjętych działań informacyjnych	GMOPS, PUP, UM	Budżet Gminy
Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne	GMOPS	Budżet Gminy

Prowadzenie działań motywujących lokalnych przedsiębiorców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz dostosowywania warunków zatrudnienia do ich potrzeb	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy	Liczba podjętych działań motywujących	GMOPS, UM, PUP, NGO	Budżet Gminy
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego	PUP, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa, Fundusze Europejskie
VI.II. Świadczenie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym ubóstwem oraz prowadzenie działań umożliwiających ich integrację społeczną.				
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną	GMOPS	Budżet Gminy, Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030

Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa np. stypendia socjalne dla uczniów	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych	GMOPS, UM, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy pieniężnej – posiłku	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku	GMOPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów szkolnych	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów	GMOPS, UM, placówki oświatowe	Budżet Gminy, Budżet Państwa
Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym w placówkach zlokalizowanych w sąsiednich gminach oraz pokrycie kosztów ich pobytu	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności	Liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia	UM, GMOPS, NGO	Budżet Gminy, Budżet Państwa

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Bolków. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2023-2024, która została opracowana na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej.

W prognozie na lata 2026-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku przewidywaną na podstawie danych Gminno-Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolkowie, co wynika z waloryzacji świadczeń na pomoc społeczną.

Tabela 30. Ramy finansowe Strategii

Rok	Ochrona zdrowia (dział 851)	Pomoc społeczna (dział 852)	Edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	Rodzina (dział 855)	OGÓŁEM
2023	322 781	4 121 899	52 991	4 618 446	9 116 117
2024	288 747	6 105 398	35 572	4 900 133	11 329 850
2025 ²⁵	333 659	6 752 904	37 000	5 176 453	12 300 016
Prognoza					
2026	342 000	6 921 727	37 925	5 305 864	12 607 516
2027	350 550	7 094 770	38 873	5 438 511	12 922 704
2028	359 314	7 272 139	39 845	5 574 474	13 245 772
2029	368 297	7 453 942	40 841	5 713 836	13 576 916
2030	377 505	7 640 291	41 862	5 856 681	13 916 339

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok.

System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminno-Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolkowie.

²⁵ Wartość za rok 2025 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok dla Gminy Bolków

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 31. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Bolkowie o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków na lata 2026-2030”	III-IV kwartał 2025 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią	I kwartał 2026 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring	Na koniec każdego roku w okresie od 2026 r. do 2030 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii	II kwartał 2031 r.

Źródło: Opracowanie własne.

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. GMOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji Strategii, GMOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków, ale również nowe, nieujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Gminno-Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolkowie.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje, a także przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze Gminy rozumiane jest jako: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem,
- informacja o postępach wdrażania Strategii,
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach,
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Do oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Policji, PUP, ze sprawozdań GMOPS, GMKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GMOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminno-Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolkowie.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi Gminy Bolków do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne

osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring, jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku 2024, natomiast wyznaczony trend obrazuje kierunek oczekiwanych zmian w najbliższych latach.

Tabela 32. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Trend zmian
1.	Tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży poprzez wsparcie rodzin, dostęp do edukacji, opieki oraz rozwój inicjatyw integrujących młodych mieszkańców ze społecznością lokalną	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	12	wzrost
		Liczba asystentów rodziny	1	wzrost
		Liczba rodzin wspierających	0	wzrost
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	13	spadek
		Liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	0	wzrost

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Trend zmian
		Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	31	spadek
2.	Zapewnienie kompleksowego wsparcia i tworzenie przyjaznego środowiska umożliwiającego aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym Gminy	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych	30	stabilizacja
		Liczba osób objętych pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych	0	wzrost
		Liczba osób objętych wsparciem w ramach usługi „Opieka Wytchnieniowa”	19	stabilizacja
		Liczba osób objętych wsparciem AOON	24	stabilizacja
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności [%]	26,5	stabilizacja
		Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność	23	stabilizacja
		Liczba placówek aktywizujących seniorów	0	wzrost
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	72	spadek
3.	Rozwój działań edukacyjnych i profilaktycznych promujących zdrowy styl życia oraz wzmacnianie lokalnych zasobów w zakresie leczenia i wsparcia osób uzależnionych	Liczba punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin	1	wzrost
		Liczba uczniów objętych rekomendowanymi programami	158	wzrost
		Liczba nauczycieli objętych rekomendowanymi programami	14	wzrost

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Trend zmian
		Liczba rodziców objętych rekomendowanymi programami	0	wzrost
		Liczba dorosłych mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie	240	wzrost
		Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych i współuzależnionych	1	wzrost
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	4	spadek
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii	0	stabilizacja
4.	Budowanie mechanizmów zapobiegania przemocy domowej i reagowania na nią, poprzez działania edukacyjne, psychologiczne i prawne skierowane do mieszkańców	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemu przemocy domowej	0	stabilizacja
		Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury NK	30	spadek
		Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	28	spadek
5.	Zwiększenie dostępności do usług zdrowia psychicznego, programów wsparcia psychologicznego i inicjatyw	Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	stabilizacja

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Trend zmian
	przeciwdziałających wykluczeniu emocjonalnemu i społecznemu	Liczba zrealizowanych programów wśród dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego	2	wzrost
6.	Wspieranie osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem poprzez pomoc materialną, aktywizację zawodową i społeczną, a także integrację z lokalną wspólnotą	Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy	464	spadek
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogóle zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy [%]	61,9	spadek
		Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej [%]	71,0	spadek
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	12	spadek
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	134	spadek
		Liczba osób bezdomnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	6	spadek

Źródło: Opracowanie własne.

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bolków, zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnymi od możliwości finansowych Gminy. Będzie ona podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy Bolków i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa – działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontariackich i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców Gminy Bolków, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. Informacja na temat działalności Gminno-Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bolkowie za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
5. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
6. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
7. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
8. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
9. Pikula N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glanc W., Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków, 2020.
10. Raport o stanie Gminy Bolków za 2022, 2023 i 2024 rok.
11. Sprawozdanie z działalności Gminno-Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bolkowie za 2022, 2023 i 2024 rok.
12. Sprawozdanie z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Bolkowie za rok 2022, 2023 i 2024.
13. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.
14. Strategia Rozwoju Gminy Bolków na lata 2021-2030.
15. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
16. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.

Źródła internetowe:

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <https://www.psychiatriapolska.pl/>

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Bolków na tle powiatu, województwa i kraju.....	16
Rysunek 2. Udział podmiotów wg poszczególnych klas wielkości w ogóle podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Bolków (stan na koniec 2024 roku)	20
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej.....	27
Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej.....	28
Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego.....	76

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	10
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w Gminie Bolków w porównaniu do powiatu jaworskiego, województwa dolnośląskiego i kraju na przestrzeni lat 2022-2024	18
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2022-2024 (w procentach).....	18
Tabela 4. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i przedszkoli na terenie Gminy w latach 2022-2025	21
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w Gminie Bolków w porównaniu do powiatu jaworskiego w 2024 roku	25
Tabela 6. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne	29
Tabela 7. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Bolków na przestrzeni lat 2022-2024	31
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć na podstawie liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024	34
Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2022-2024	35

Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2022-2024	35
Tabela 11. Liczba asystentów rodziny i rodzin objętych wsparciem w latach 2022-2024	39
Tabela 12. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2022-2024	42
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024	44
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2022-2024	45
Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2022-2024	45
Tabela 16. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2022-2024.....	46
Tabela 17. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2022-2024	46
Tabela 18. Działania Gminno-Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024	49
Tabela 19. Działania Gminno-Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób dotkniętych problemem przemocy domowej w latach 2022-2024	50
Tabela 20. Działalność Punktu Konsultacyjnego w Bolkowie w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom w latach 2022-2024.....	51
Tabela 21. Dane statystyczne dotyczące działań ZI i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024.....	55
Tabela 22. Liczba zakończonych procedur NK w latach 2022-2024	56
Tabela 23. Działalność Punktu Konsultacyjnego w Bolkowie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2022-2024.....	57
Tabela 24. Liczba świadczeń specjalistycznego zasiłku pielęgnacyjnego dla osób powyżej 75 roku życia na przestrzeni lat 2022-2024.....	59

Tabela 25. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2022-2024	59
Tabela 26. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Bolków w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024.....	62
Tabela 27. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Bolków oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu jaworskiego na przestrzeni lat 2022-2024.....	63
Tabela 28. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024	65
Tabela 29. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024.	65
Tabela 29. Ramy finansowe Strategii.....	102
Tabela 30. Harmonogram wdrażania Strategii	103
Tabela 31. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	106

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Bolków w latach 2022-2024.....	17
Wykres 2. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w Gminie Bolków w latach 2022-2024	19
Wykres 3. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Bolków oraz powiecie jaworskim w latach 2022-2024	23
Wykres 4. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w Gminie Bolków, powiecie jaworskim i województwie dolnośląskim na przestrzeni lat 2022-2024	32
Wykres 5. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Bolków w latach 2022-2024.....	33
Wykres 6. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2022-2024.....	34

Wykres 7. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku (liczba rodzin)	36
Wykres 8. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024	40
Wykres 9. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2022-2024	41
Wykres 10. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024	41
Wykres 11. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024	44
Wykres 12. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2022-2024	48
Wykres 13. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Bolków na przestrzeni lat 2022-2024	52
Wykres 14. Liczba dorosłych mieszkańców Gminy Bolków przypadająca na 1 punkt sprzedaży alkoholu na przestrzeni lat 2022-2024	53
Wykres 15. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur NK na przestrzeni lat 2022-2024	55
Wykres 16. Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury NK na przestrzeni lat 2022-2024	56
Wykres 17. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie Bolków na przestrzeni lat 2022-2024	58
Wykres 18. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024	58
Wykres 19. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024	60
Wykres 20. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w latach 2022-2024	61

Wykres 21. Mieszkańcy Gminy Bolków zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024.....	62
Wykres 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024.....	64
Wykres 23. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2022-2024.....	66

Uzasadnienie

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2025 poz. 1214), zgodnie z którym: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”

Zgodnie z art. 16b ust. 2 w/w ustawy strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej,
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Biorąc powyższe pod uwagę podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

BURMISTRZ BÓLKOWA

Mirosław Pustula